

בס"ד

ספר

משמיע ישרעה

אשר נכתב ונדפס בפקודת רב האי גאון הגאונים
המקובל האלקי קדש הקדשים כחד מקמיא לוחם
מלחמת ה' רבן של ישראל ומאורן

רבי חיים אלעזר שפירא זיע"א
אבדק"ק מונקאטש והגלילות

ע"י תלמידו הרב הגאון רבי שלמה צוקער זצ"ל
אבדק"ק האלאס והגלילות

חזקת והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תש"ע

יצא לאור ע"י

הוצאת אמת-אור תורה מונקאטש

ער"ח שבט ה'תנש"א

קטע מצוואת רבנו הקדוש נבג"מ זיע"א

...וגם אבקש להדפיס חיבורי עכ"פ יסייעו
נא אנ"ש כל אחד כפי יכולתם וכל המסייע
עושה ומעשה לטובה לכל צרכי הנ"ל המרובים
הנה מוכטחני בעזה"י כי זכות אבותיי יעמוד
להם וכו', ואם אוכל לגמול בעזה"י לכם ולהמליץ
טוב בעולם העליון בודאי אעשה לטובה.

הספר אפשר להשיג אצל

הוצאת א.מ.ת.

4607-14th Ave.

435-8597

הוצאת חובבי ספרים

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תש"נ

ער"ח שבט תש"א

כל הזכויות שמורות להמ"ל

© copyright 1991

קטעים מקונטרס "עורו ישינים"

דברי קודש של
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
שנשא בהיכל ישיבה מנחת אלעזר מונקאטש
ער"ח שבט ה'תנש"א

בהפטורה של תענית ציבור אומרים: דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב, יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבתיו וישב אל ה' וירחמהו ואל אלקינו כי ירבה לסלוח, כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם ה', כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבתי ממחשבותיכם (ישעי' נה, ו). הרי נאמר בפסוקים אלו שני הגדרות. פסוק אחד מגדיר "כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי". לאחר זה מגדיר הכתוב את החילוק באופן אחר, "כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבתי ממחשבותיכם". הנה בשלמא אם היה סדר הפסוקים להיפך, היה אולי מקום לכאדם ע"ד לא זו אף זו, שדרגת החילוק בין מחשבות הקב"ה למחשבות בני אדם אינו רק כ"גבהו שמים מארץ", גובה הניתן למדידה כמשאחז"ל (חגיגה יג, א) מן הארץ עד לרקיע מהלך חמש מאות שנה. אלא "כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי", שאינם באותו ערך כלל. ברם היות וסדר הכתובים הוא שמתחילה אומר "כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי", ולאח"ז אומר "כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבתי ממחשבותיכם", ע"כ מזה שב"כי גבהו שמים וארץ" נאמר הפלגה יתירה על מה שאומר לפנ"ז. ונראה שצריכין לומר ש"כי גבהו שמים מארץ" אין הכוונה להשמים הגשמיים הניתן למדידה, אלא 'ארץ' מראה על דרכי הטבע שנבראו בששת ימי בראשית, ו'שמים' היינו בחי' רוחנית, למעלה מחוקי וגבולי הטבע, גבוה אף מראשית נקודת הבריאה, והיינו אפי' ממושג של 'מקום' או 'זמן', שהרי אף מקום וזמן הם ג"כ נבראים. ומשו"ה "לית מחשבה תפיסא ביה כלל" (תקוני זהר בהקדמה יז, א), וכן ברצונו וחכמתו כדכתיב (ישעי' מ, כח) אין חקר לתבונתו, שאין ביכולת שום חקירה להגיע להבנתו של הקב"ה, כי דבר חומרי אינו יכול להגיע למעלת צורה, ובתוך מחשבה טבעית וחומרית לא נתפס כלל חכמתו והבנתו של השי"ת.

ישראל הם מאמינים בני מאמינים. בכל צרה שלא תבא על ישראל, אף שלפי ראות עין גשמי הוא נראה כצרה ודבר רע, הרי אנו מאמינים אשר מפי עליון לא תצא הרעות (איכה ג, לח), ובטוחים אנחנו שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד (ברכות ס, ב). מצד "כי לא מחשבתי מחשבותיכם" לחוד היה אפשר לפרש שמחשבות הקב"ה הם גבוהים יותר וחכמתו ית' הוא יותר עמוקה. כשבשר ודם חושב ע"פ מחשבתו שהוא דבר

רע, הוא מאמין שהקב"ה מבין יותר. האדם יכול לשער את הדבר רק בתוך העת והזמן הקצר שהוא חי בו, משא"כ השי"ת שהוא רואה עתידות, והוא סוקר הכל, מראשית הבריאה, בסקירה אחת, הכנתו בודאי טובה יותר. אם אין אנו רואים זאת עכשיו מ"מ בודאי יהיה טובה לדורות הבאים. ב"כי גבהו שמים ארץ" נאמר שמחשבתו וחכמתו ית' הוא מחשבה שכולה רוחני, ולא נתפס כלל וכלל בשכל החומרי של נבראים. לא רק שיש בה טובה על לעתיד, אלא אף כרגע זו ממש הוא כולו טובה וחסד. מחשבתו הוא למעלה ממושג מקום וזמן. אם כך עלתה במחשבתו ית', וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, אין באפשרות בני אדם להבין ולהשכיל כלל את הטובה כפי שהוא בחכמתו ותבונתו ית"ש..

.....בהל' תשובה (פ"ג ה"ד) כתב הרמב"ם: עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו כמעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהכלי הזמן ושונים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה, לפיכך צריך כל אחד שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה שנאמר וצדיק יסוד עולם זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו, עכ"ל. נמצאין למדין לענינינו, כשמתאספין בבית המדרש לזעוק על צרה שלא תבוא, צריכין להתרומם מעל הכלי הזמן ולחפש הנקודה של אמת. האמת הוא שכל אחד צריך לקשר לבכו ולהאמין שאם חלילה יגיע הרגע של הגזירה, היו לא תהיה, אין להאשים את זה או את השני. כל אחד בעצמו אשם בזה. מי שאינו מאמין בזה, מאיזה טעם שתהיה, או בגלל שרחוק משכלו שקיום כל העולם כולו יהא תלוי כמעשיו הוא, או מחמת שאינו רואה נגעי עצמו שחטא אחד יכריע את הכל לכף חובה, הרי זה מינות ואפיקורסת. בגדר מלגלג על דברי חכמים רח"ל. כיום תפלה החובה המוטל על כל אדם הוא "עורו ישינים משנתכם" - "אלו השוכחים את האמת בהכלי הזמן". לכה"פ בעת כזאת צריך כל אדם לקיים חיובו "שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב". אם כך ציוונו חכמינו ז"ל אי אפשר לומר שהאדם רק צריך לדמות כן בנפשו בדרך דמיון בעלמא, כתור עצה ותחבולה לקיום המצוות. אם חז"ל אומרים שצריך כל אחד שיראה את עצמו ואת כל העולם כאופן כזה, על כרחך שכך הוא האמת. "כי לא מחשבותי מחשבותיכם". הרמב"ם כתב (פ"ג מהל' תשובה ה"ב): ושקול זה אינו לפי מנין הזכיות והעונות אלא לפי גודלם כו', ואין שוקלין אלא בדעתו של א-ל דעות והוא היודע האין עורכין הזכיות כנגד העונות. בשר ודם אינו יכול לתפוס בשכלו שכמעשה אחד שלו יכריע את כל העולם כולו, אבל כן הוא האמת. וכך צריך האדם

לראות את עצמו ואת כל העולם, ולהאמין בכך. אסור לאדם לחשוב חשבוננו של עולם איזה חטאים ומי הם החוטאים שגרמו לזה. הן מצד מה שאין שוקלין אלא בדעתו של א-ל דעות והוא היודע האיך עורכין הזכויות כנגד העונות. והן מצד שצריך האדם לראות את כל העולם כאילו חציו זכאי וחציו חייב, ולעשות אך ורק חשבוננו שלו. אם "חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה".

כשמחפשינן ובודקינן מעשינו לא צריכין לחפש במרחקים. לא מעבר לים היא. בעוה"ר יום ליום יביע אומר. התנהגות היום יומית שלנו אומר בעצמו מה עלינו לתקן. כמה זמן מבטלים מלימוד תורה הק'. כמה זמן עובר בשיחות בטילות וליצנות. ולילה ללילה יחווה דעת, התנהגות הלילה היא בערינו. כבר כ"ק אא"ז אדמו"ר בעל שם שלמה זי"ע ועכ"י היה צועק בל' הקרא "על משכבי בלילות בקשתיו ולא מצאתיו" (שה"ש ג, א). מ"מ הקב"ה ברוב רחמיו מאריך אפו ואינו נפרע מיד. עד שהבעל-דבר מפיל מחשבות בלב אדם, היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך, הרי אתה רואה שאין נפרעין ממך. אבל בבוא יום גזירה הלא צריך להתעורר משינתו, לידע ולהאמין שדבר זה נוגע לו בפרטיות. בכחו להכריע את כל העולם כולו לכף זכות, וכך להיפך חלילה....

ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה (מנוסח ועל הניסים לחנוכה). בדורות הקודמים, בעת ששלח הקב"ה עזרו מקודש, שני הדברים נעשו יחד. כשישראל נצחו במלחמה יצא מזה קידוש שם שמים בעולם. כשחלילה אירע להיפך נתחלל שמו ית', כמשאחז"ל (יומא סט, ב) איה גבורותיו איה נוראותיו. כלל ישראל התפלל לישועה עשה למען שמך הגדול. למה יאמרו הגוים איה נא אלוקיהם. בעוה"ר בעקבתא דמשיחא נפרץ הדבר. אחד מגדולי הנסיונות שבדור הוא טירוף ובלבול המוחות. הבלבול הוא ש"שוכחין את האמת בהבלי הזמן". הרבה נגריים אחר הבל העולם וסוברים שיש לכלל ישראל צבא ככל האומות, ואם ילחמו עם אומות אחרות צריך איש יהודי לתמוך ולחזק את אומה שלו, הצבא שלו. לראבוננו נשתרש דבר זה הרבה מאד עד שכבר סבר וקיבל. אפשר לשמוע דיבורים אלו אפי' בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שבאמת היו צריך דעתם להיות זכה וצלולה. חושבין רק שיש איזה חילוקי דעות פנימיים בזה. אלו הם דעות נפסדות. בשעה זו חובתנו כפולה ומכופלת להכיר את האמת. לכלל ישראל אין צבא ולא ממשלה. אלו הקוראים לעצמם בשם זה הם בעוה"ר עבדים משלו בנו פורק אין מידם (איכה ה, ח)....

....אנו מבקשים בכל יום "ואל תביאנו לא לידי נסיון". הנסיונות ובפרט בעניני דעות הוא למעלה מראש, וקשה להשיג איך עוד יתחזק בישראל דעת תורה ישרה וצלולה. צריכין להבין שאין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים. כל בריאת כלל ישראל לא היתה בדרך הטבע.

התהוותנו לגוי לא היתה בדרך הטבע. וגם לא נושע בדרכי הטבע. כל ענין של דרך הטבע הוא סם לנו. אין לנו לחפש שום דרך בתוך דרכי הטבע, אלא השלך על ה' יהבך. דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב....

....אחד מן הסימנים שאמרו חז"ל לעיקבתא דמשיחא הוא "אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח" (ב"ר לך מ"ב, ז). האמונה פשוטה בדברי חז"ל צריך להיות מורה דרכנו. ידוע שבשעת מלחמת העולם הראשונה, שהיה עת צרה ליעקב ונשפך הרבה דם מישראל, היו שרצו לגזור תענית ציבור לכל המדינה. שלחו לשאול חוות דעתו הגדולה של כ"ק אא"ז אדמו"ר בעל מנחת אלעזר זי"ע ועכ"י, והוא לא הסכים לזה. חרף מטעמיו להלכה (עי' שו"ת מנחת אלעזר ח"ד סי' ה) עוד נימוקו עמו כי זמן הזאת הוא שעת הכושר על ביאת משיח צדקנו. אמנם יען כי ההמון אין מבינים כל זה מקוצר רוח ומעבודה קשה, ממילא אין להם דעה א' מכוונת לתכלית האמיתי. על כן אין לגזור תענית ציבור כללי, שזה ימשוך במחשבותיו לכאן וזה ימשוך בדעותיו לכאן ולא לכוונה אחת ותכליתית (עי' דרכי חיים ושלום אות תרנ"ד). הממליך מלכים ולו המלוכה (מתפילות ימים נוראים). כל מלחמה היא לתכלית ומטרת "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה" (עובדי' א, כא). גאולה העתידה תבוא ע"י יסורים וחבלי משיח. תפילותינו בימים הללו צריך להיות שלא יתארכו החבלי משיח ובמהרה ישראל נושע בה' תשועת עולמים....

.....כ"ק אא"ז אדמו"ר זי"ע ועכ"י (בשו"ת מנחת אלעזר שם) מעתיק את לשונו של הגה"ק החתם סופר זצ"ל "רק עצתי שנרבה בתורה ותפלה, וכשהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו (ב"ר ס"ה, טז) ולא ישלטו בישראל, ואז נתפלל רק על הגאולה ולא נחוש על המלחמה כלל", עכ"ל. יה"ר שהשי"ת יערה עלינו ממרום רוח טהרה, שנפשפש במעשינו ולעשות חשבון הנפש כל אחד לעצמו מה שעליו לתקן. להרבות בתורה ובתפלה, בצדקה (ובפרט לצדקת רמבעה"נ, אלקא דמאיר עננו) וחסד בין אדם לחבירו. השי"ת יזכה את כל אחד שיוכל להיות "וצדיק יסוד עולם" שיכריע את כל העולם לכף זכות ויגרום להם תשועה והצלה. השי"ת יעזור שיצא מכל זה קידוש שם שמים, שלא ייגרם ע"י ישועת ה' טירוף הדעת כמו שכבר היתה בעבר. אלא שיהיה ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך אף טרם ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה. חכמינו ז"ל אומרים בזמן ש"מלכיות מתגרות אלו באלו", אף כשרק מתגרות אלו באלו, טרם פרוץ מלחמה, "צפה לרגלי משיח". כל המלכיות בעולם מחוכרים בהתגרות זו. הרי היא כבר עת ועונה להגאולה שלימה. כי עת לחננה כי בא מועד. עת צרה היא ליעקב וממנה יושע בביאת בן דוד במהרה דידן ברוב רחמיו וחסדיו.

על חומתיך ירושלים הפקדתי שומרים

חיים אלעזר שפירא

אבדוק

מונקאטש והגלילות

נשיאת כולל מונקאטש ועשרה גלילות ציון

מאסף מכל המחנות

צדקות ונדבות עבור אחבי תושבי אה"ק ת"ו

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה

ב"ה, יום (ער"ח אלול) ד' שופטים תרפ"ט מאריענבאד יע"א.

כבוד יקרת אלופנו, חיות נפשנו, הגאון המובהק, שר התורה
צדיק יסוד עולם, אא"ק סבא קדישא נהורא נפישא, וכו' וכו'
לו דומיה תהלה מוהר"ר שלמה אליעזר אלפנדרי ס"ט שליט"א

הנני להמליץ בעד ידי"נ המגודל בביתנו (ובבית אאמו"ר
אא"ק זי"ע בעל דרכי תשובה) ומסדר ומעתיק חיבורנו ואיהו
גופי' בעזה"י צורבא מדרבנן גדול בתורה אבר"ך כמשמעו
וי"א הרב וכו' מו"ה שלמה צוקער הי"ו אבד"ק האלאס וחובר
חיבורים מחוכם ומהולל וצריך לישועה בבנים זש"ק ב"ב
ובהצלחה בכ"ע כאשר יציע בכתבו לפני מרן הסבא קדישא
שליט"א נא להתפלל בעדו רחמים לפני הש"י ובטח תפלתו
תעטה פירות לטובה ב"ב בכ"י, ואכפיל בקשתי נא לאפושי
ברחמי ולהתפלל בחזקה בעד המוכ"ז הנ"ל, כי מאוד המו
מעי עליו רחם ירחמהו הש"י ב"ב.

והנני ג"כ צריך לישועה בכ"ע ורפואה שלימה על כל
מכאובי בכ"י והנה פה מקום מעיינות הרחצה לתרופה וביום
א' תצא (ג' אלול) הבעל"ט נסע לביתנו לשובט"ס בעה"י כי
הגיע חדש הרחמים ורצון, ומתי אעשה גם אנכי לביתי ולנפשי
הנצרך לתכלית הטובה בכ"י.

ומביתי אי"ה אכתוב (כמו שהבטחתי ע"י ידי"נ הה"ג
מ' ישראל וואלף נ"י מק' איהעל שנסע לאה"ק) בארזכה.

ומצלאין אנו על חיי דמרן שליט"א לכוח"ט לאיוש"ט
ומצפה לב"ט לשמוע ולהשמיע ב"ב הש"י ירחמנו ויוליכנו
קוממיות לארצנו ב"ב בקרוב.

החותם בברכה ומחוי קידה, באהבה נחמדה

חיים אלעזר בן אסתר (שפירא)

בִּיה אֲדָר לְיוֹם ה' לִס' וּשְׁמִיחָתָם לִפְנֵי ה' אֲדָר וְגו' סְלִיאֲטֵש יַעֲא

מִזְלָא טַבָּא לְכַבּוֹד יִדְיָנ חֲבִיבִי כְּלַכְבִּי הֶרֶב הֶהֱיָה הַחֲרִיקָא וּבְקִי
בַחֲת יוֹשׁ וּוּחֲסִי אִישׁ חֲמוּדוֹת בַּתּוֹרָה וְחֲסִידוֹת וּמַעֲלּוֹת
וּמְדוּת, שְׁהִיָּח מוֹהֶה שְׁלֵמָה צוֹקֶעֶר שְׁלִיטֵא אַבְדֻקָּה הָאֲלָפִים.

מִזְ"ט עֲכָבִ"ב שְׁלִיטֵא וְכוּחֲ"ט לְאוּשִׁ"ט וּשְׁוֹכְטִ"ס עֲדִי
בִּיאַת גַּאצְבִּ"ב בְּכִ"י.

הַיּוֹם שְׁלַחְתִּי לְךָ טִ"ג מִבִּיאַתִּי לְטוֹבָה בַּעֲזַה"י בְּיוֹם א'
בְּשַׁעָה 1 בְּצַהֲרִים לְנִירְעִידֵהָאָז, הִגַּם כִּי לֹא הִגִּיעֵנוּ עֲדִין
תְּשׁוּבָה עִ"י טִ"ג כְּפִי בְקֶשְׁתִּי אִם יִבּוֹא אוּיטֵא לְנִיָּה (כִּי לְנוֹעַ
עִ"י הַבִּאֵהנְדִיל אוֹ כִּיּוֹצֵא, בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי אֵין כְּדָאִי וְרֵאזִי) עֲכָ"ז
בְּבִטְחוֹנִי כִּי יִבּוֹא בְּיוֹם מַחֲר אִיָּה דַּעֲפַעֲשַׁע כְּנֹז' עֲ"כ אֶהְבֵּה
דְּחֻקָּת לְכַתּוּב עֵתָה בְּאִישׁוֹן לֵילָה וְהוֹדֵל שְׁמִיחָתִי בַּעֲזַה"י
אֵין לְתֹאֲר בַּחֲרַטְּ עָלֵי גְלִיזִן וְכַמִּיָּשׁ כְּמִים פֶּאֲ"ס וְגו' עֲ"ב
לֹא אֶשְׁגִּיחַ עַל טְרַחְתִּי וְדִיבַת רַבִּים מִהֲקוֹר, גַּאסְטַע אֲשֶׁר
יִסְתַּנִּי בְּרֵאוֹתָם כִּ"פ יִסּוּרֵי (ה' יִצִּילֵנוּ וִירְפָּאֵנוּ בִּ"ב) וְאִיָּה
הִנְנִי מוֹכֵן לְנִסּוֹעַ מִכָּאן בְּמוֹצֵשֶׁק בְּאֶשְׁמֹרֶת הַבּוֹקֶר קוֹדֵם
שַׁעָה 4 לְפַעֲסֵט עִם אוּיטֵא וּמִשָּׁם בְּבּוֹקֶר מִיד עִם הַשְּׁנַעֲלָצוֹג
לְנִירְעִידֵהָאָז כְּנִ"ל.

וּמִיָּשׁ כִּי רֵאִית בְּאִיזָה סִפֵּר כִּי יִכּוֹלִין לְהַמְתִּין לְכַתְּחֵלָה
אַחֲרֵי חֲצוֹת הַיּוֹם וְכו', אִם כִּי אֵינְנוּ כְּדָאִי אֲבָל הֶהְלַכְהוּ הוּא
כֵּן וְבִהַס' שְׁרֵאִית הוּא „אוֹת שְׁלוֹם" וְאֵינוּ פֶּה אֲתִי עֲ"ב לֹא
אוֹכֵל לְצִיִּין אֶת הַסִּיק בְּדִיוֹק.

אֲךָ זֹאת אֲבַקֵּשׁ כִּי יִרְחֲצוּ אֶת הַיֶּלֶד שְׁלִיטֵא לֹא יֵאוּחַר
מִשַּׁעָה 10 בְּבּוֹקֶר כְּדִי שִׁיְהִי ג' שָׁעוֹת בֵּין רַחֲצָה לְמִילָה
לְטוֹבָה, וְגַם הֶרְחִיצָה בְּמִים חֲמִים לֹא בְּרוֹתְחִין וְהוּא לְשִׁמְרִת
הַבְּרִיאוֹת בַּעֲזַה"י וְהַשִּׁיטִית יִשְׁמֹר צֵאתָנוּ וְבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּשְׁוֹכְטִ"ס
שְׁלֹא יִהִי שׁוֹם עֵיכּוֹב בְּדִרְכָּנוּ.

יִדִּידוּ דּוֹשְׁתֵּרִיט בְּאֶהְבָּה רַבָּה וְאֶהֱעִי.

חַיִּים אֶלְעָזָר שְׁפִירָא

זה השער לה' צדיקים יבאו בו

ס פ ר

משמיע ישועה

קובץ דבר חכז"ל והמקראות המנבאות
מביאת ג"צ ב"ב מתנ"כ, ש"ס, ומדרשים,
וזוהר הקדוש וספרים הקדושים מרבתינו
הראשונים ז"ל ותלמידי הבעש"ט הקדוש
ז"ל, הועתקו לשונותם והיו למאורותם,
לחזק האמונה בדור האחרון השפל הזה
כאשר אמרו בפירוש ונתנבאו כולם בסימנים
ואותות כי רק מתוך צרה וחבלי משיח
אלו ימציאנו פדות ורוחה בביאת מבשר
שלום משמיע ישועה אומר לציון מלך
אלהיך במהרה דידן אמן

מסודר במאמרים נתוחים וערוכים לתשו'
שאלת כ"א כאשר יראה הקורא (המבקש
האמת) בפנים בעזה"י נאסף וחובר ע"י
א' מהתלמידים ושמו פלאי

סילאדישאמלוי עטרת לפ"ק
בדפוס שלמה הלוי חיימלוך ג"י

הקדמה

י"ודע ה"מחשבות ו"כוחן ה"לבבות. לפניו נגלה שאין כוונתי בזה החיבור. הקטן מעט הכמות ורב האיכות. לקנטר ולהתפאר ח"ו אך מפני כי בשר איזנו ומתוקף היסורים אשר עוברים כעת עלינו. נשכח מלבנו. אהבתו יתברך שמו אלינו. ופועים להתפלל שמקודם יהי' שלום לגופינו. אף שיתאחר עיד"ז ביאת משיח צדקינו. וגורמים בעצמינו. שהצרות מתגברים עוד עלינו. כמבואר בזוה"ק (שהבאתי בפנים מאמר ד' אות א') ע' ו'א היא הגורמת אריכת גלותינו. כיון שאין כוונתנו לעשות נחת רוח לבוראינו. עי"ד תשובתנו וזעקתנו. רק הכל להנאתינו ולגרמינו. וישראל קדושים רק הכל הוא מחמת חסרון ידיעתנו. ע"כ אמרתי אל לבי ללקט ולאסוף אמרים. מתנ"ך ש"ס ומדרשים וזה"ק ומסה"ק ממקומות מפוזרים. לעורר את אחבנ"י ולבינו. שנחום ונרחם על עצמינו. ונצעק באמת לבוראנו. שיאמר די לצרותינו. עי"ד ביאת משיח צדקינו. ונראה לתקן מעשינו. בתורה ומצות ומע"ט ובצדקה בכל כוחינו. ולא לחזור ולרדוף אחר גופינו וממונינו. רק שנתאמץ לעשות נחת רוח לבוראינו. ואז בודאי האב הרחמן הוא ירחם עלינו. וישלח לנו את משיח צדקינו. במהרה בימינו. ויראו עינינו וישמח לבינו. אמן וכיה"ר.

(מאמר א')

שאלה. היכן מצינו בדחז"ל משיח צדקינו שיבא לגאלינו ב"ב צריך לבא מתוך יסורים ומלחמות וחבלי משיח. או אולי כדעת האומרים שצריך לבא מתוך עונג ורוחה בעולם ושלום בין האומות.

(א) בישעיה ב"ו פסוק י"ז כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך ה' [כך היינו מפניך רואין אנו צרות מתחדשות וסבורים אנו שהם סימני ישועה וגאולה לפי שאנו מוכמחים ליגאל מתוך צוקה וצרה כיולדה זו לשון רשיו"ל שם] הרינו חלנו כמו ילדנו רוח ישועת בל נעשה ארץ ובל יפלו יושבי תבל [וברשיו"ל הרינו חלנו חיל כיולדה כאלו ילדנו כאלו קרובים אנו להגאל והוא רוח ואין ישועה ישועת בל נעשה ארץ הכל סבלנו וצרותינו אין אנו מכינים לנו ישועה. ובל יפלו אין גופלים העמים שהם יושבי תבל שכבשו ומלאו את הארץ עכ"ל יע"ש] משמע פשוט דכשיגיע העת הגאולה באמת יגאלו מתוך צוקה כיולדה זו ואז יפלו כל יושבי תבל כנז'.

וכן כתיב בישעיה (כ"א, יא"ב) [על גלות אדום] אלי קורא משעיר (פירש"י אמר הקב"ה אלי קורא הנביא או המלאך מעול מלכות שעיר) מה מלילה [פירש"י שומר ישראל מה תהא מן הלילה והחשיכה הזאת] אמר שומר [פירש"י הקב"ה] אתא בוקר (פירש"י יש לפני להזריח לעשות בוקר לכם) וגם לילה [פירש"י מתוקן לרשעים לעת קץ] אם תבעיו בעיו [פירש"י אם תבקשו בקשתכם למהר הקץ] שבו אתיו (פירש"י בתשובה) עכ"ל וכן הוא נדרש בש"ס כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומע"ט ורק בזה סנהדרין [צ"ד ע"א] הרי מזה שבסוף הגלות הארוך והמר הזה יהי' חשיכה גדולה וגם חבלי משיח מתוקן

לעת קץ לרשעים היינו שלא שבנו בתשובה (ושנו' להלן מס' התמונה ושאר ספרים) ויצעקו לפניו ית"ש מה יהי' מהחשיכה הזאת וכבר חשיב על זה ית"ש בכבודו וכעצמו להנביא ונתן לנו עצה רק זאת שנבקש בקשתינו למהר הקץ ולשוב בתשובה וכמאמרם ו"ל [בסנהדרין צ"ו ע"ב] כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומע"ט ורק בזה נמהר הגאולה וגם ראינו בזה הכתוב ופירש"י כי צריך בעת כזאת לעורר רחמים ולבקש רק על הגאולה שלימה וז"פ.

ועי' בסה"ק בית שמואל אחרון עה"ת בפ' שמות שב' וז"ל בישעי' משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה ופי' רש"י דגלות נקרא לילה אמר שומר אתא בוקר וגם לילה אם תבעיון בעיו שבו אתיו אמרתי לפרש עפי"מ דאיתא במס' ברכות מפני מה לא נאמר נון באשרי לפי שיש בו מפלתן שם ישראל שנא' נפלה ולא תוסיף קום במערבא מתרצי להאי קרא נפלה ולא תוסיף לנפול עוד קום בתולת ישראל דאחר גאולה שיהי' ב"ב לא תוסיף לנפול עוד ויש לדקדק דלפ"ו מבשר בשורה טובה בנבוא' זה והנביא מתחיל שמעו הדבר הזה אשר אנכי נושא עליהם קינה בית ישראל. ונ"ל לפרש הכי דאיתא במס' ר"ה עשרה גליות גלה שכינה וכנגדן גלו סנהדרין וטברי' עמוקה מכולן ומשם עתידין לגאל שנא' התנערי מעפר כשיהי' משולים לעפר יהי' גאולה והטעם דאיתא במס' מגילה גדולה הסרת טבעת יותר ממ"ח נביאים דישראל כשהם בצרה גדולה עושין תשובה ובזה יכול לפרש הגמרא נפלה ולא תוסיף לנפול עוד דהיינו כשיהי' עד לעפר ולא יוכלו ליפול יותר כי יהי' שפלים מאוד ואז קום בתולת ישראל דיגעשו תשובה ויגאלו. ובזה יש ליתן טעם הא דגלות נקרא לילה דכמו בכל שעה כלילה מחשיך יותר ובסוף הלילה קודם אור הבוקר חושך מאד ולסוף

יאיר היום כך הגלות נקרא לילה דבל עת מחשיך יותר ולסוף יהי' חושך גדול כמו סוף הלילה כמ"ש חז"ל דור שבן דוד בא צרות רבות באין ואח"כ יהי' זמן גאולה כמו אור היום שבא אחר חושך גדול. וזה פי' משא דומה אלי קודא משעיר שומר מה מלילה ר"ל מה יכול להיות לילה יותר מכעת שהוא עת צרה גדולה ואעפ"כ אין בא משיח והשיב הקב"ה אין צרות סבות שיבא משיח עבור הצרות רק אם ישובו עבור הצרות יבוא משיח אבל אם לא ישובו בתשובה אין הצרות מועילין שיבוא משיח וזה השיב אמר שומר אתא בוקר וגם לילה אם תבעיון בעיו שבו אתיו ר"ל אם ישובו בתשובה ע"י צרות יבוא משיח אבל אם לא ישובו בתשובה לא יבוא משיח עכ"ד הבית שמואל הנ"ל יעש"ה. וכן מפורש בכתוב (דניאל י"ב) והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההוא וגו' [וסמך לי' מיירי מהגאולה שלימה ותחה"מ] כמ"ש ורבים מישני אדמת עפר יקיצו וגו'. ובמס' סנהדרין דף צ"ח ע"ב אמר רב אין בן דוד בא עד שתתפשט המלכות וכו' שנא' לכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובו [בדמרגמינן בכך יתמסרון כעידן דילדתא למילד וכתוב מיכה ה' ועמד ורעה בעוז ה' וישבו כי עתה יגדל ומתרגמינן ויתובון מבני גלותהון לשון רשיו"ל] על בני ישראל [היינו כל העולם שישדאל מפוזרים בו רשין]. עוד אמרינן שם בסנהדרין [שם ע"א] אמר רבי יוחנן אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהר חכה לו שנא' [ישעי' נ"ט] כי יבא כנהר צר ורוח ה' נוססה בו וסמך לי' ובא לציון גואל עכ"ל.

וגם כהנה בגמ' סנהדרין שם (צ"ז ע"א) תניא ר' יהודא אומר דוד שבן דוד בא בית הועד יהי' לזנות והגליל יחרב וכו' וכן חשיב שם ובסוף מס' סוטה עוד הרבה חבלי משיח

צרות נוראות ר"ל ואשר רובם ככולם נראו שנתקיימו בעוה"ר בדורינו.

וכן עוד שם תניא ר' נהוראי אומר דור שבן דוד בא נערים ילבינו פני זקנים וכו' ועוד שם תניא ר' נחמי' אומר דור שבן דוד בא העזות תרבה והיוקר יעות והגפן תתן פרי ויהיין ביוקר וכו' [וכן חשב שם עוד כהנה וכהנה חבלי משיח] עייש"ה.

ועוד יותר מפורש שם בסנהדרין (צ"ד ע"א) אמר נביא אי לי עד מתי (פירש"י עד מתי יבא משיח) יצתה בת קול ואמרה בוגדי' בגדו ובגד בוגדי' בגדו ואמר רבא ואיתימא ר' יצחק עד דאתי בזוזי ובזוזי דבזוזי עיי"ש בפירש"י וכן בגי' כתובות בסופו דור שבן דוד בא וכו' צירוף אחר צירוף וכו' תני רב יוסף בזוזי ובזוזי דבזוזי פירש"י שוללים אחר שוללים עכ"ל.

ובמדרש רבה פרשת לך פרשה מ"ב אות ז' אמר רבי אלעזר בר אבינא אם ראיתא מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח תדע שכן שהרי בימי אברהם ע"י שנתגרו המלכיות אלו באלו בא הגאולה לאברהם עכ"ל. ובמס' מגילה דף י"ז ע"ב ומה ראו לומר גאולה בשביעית אמר רבא מתוך שעתידין ליגאל בשביעית לפיכך קבעוה בשביעית והאמר מר וכו' ומשני הגמ' מלחמה נמי אתחלתא דגאולה הוא עכ"ל.

(ב) ובסה"ק ספר התמונה [תמונה ג' אות סמך] כ' אריכות גדול בענין רמזות הגאולה וזה תמצית דבריי הנצרך לנו וזלה"ק ועתה היא בסופה היא פועלת בקושי בכל הדברים הקשים שיתערבו המלכיות במלכיות קשות בשמים ובארץ שאין לך אומה שאין לה שר בעליונים ואחרי שהשרים

העליונים הם נתבלבלו והם מתקוטטים ועושים מלחמה בשמים ע"כ מכריחין בהכרח גדול על כל אומתם למטה ללחום יותר ויותר בארץ וכן הם באות המלחמות בארץ מצד שריהם שהם בשמים וכשתראה מלכות מתגרה ונלחמות עם מלכות אחר ומתקוטטין אלה עם אלה זהו כמבשר ביאת המשיח שע"כ אומר הנביא וסכסכתי מצרים במצרים עיר בעיר ממלכה בממלכה ואז כשזה נופל זה קם ר"ל זה מנוצח חזה מנוצח זה הורג לזה וזה לזה עד שנופלים ואינן קמים וכו' ואם ישאל השואל הרי יש כמה שנים וזמנים וימים שראינו כמה מלחמות בין כל האומות והשלימו ולא הגיע זמן הגאולה זה תשובתו שהכל הוא מרוע מעשה הדור שמרבין בעבירות ובשמדות ובמעשים הרעים והולכים אחרי דרכם להכעיס את השם ולבטל מצותיו ותורתו ואין חונן ואין מרחם ועושים סדרים ותקנות נגד השם ונגד תורתו ואוי נא לנו כי חטאנו וכו' והראיה והעד על זה [היינו על זמן שיתחיל להתעורר הגאולה לישראל] שיתקוטטו ויתגרו כל מלכיות יון ואדום זה עם זה אלה כנגד אלה ואז יתקיים דברי הנביא יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה וממנו יתחיל השם לעורר ענין המשיח לבוא ולגאול את ישראל ואין לאדם לתמוה לומר ומה האות הזה הלא מעולם כמה מלחמות היו בין מלכיות ובין עיר לעיר התשובה כך היא האמת שבזמן הגאולה כולם כאחד יתבלבלו וכבר הגיע העת שאמר דניאל יטהרו ויצרפו רבים ויתלבנו וגו' והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע ונאמר ועת צרה היא ליעקב אשר לא נהייתה ולא נראה כזאת וכו' בבוקר תאמר מי יתן ערב ובשיהיו יותר געזבין ויותר רפין מן הגאולה הנשארין מיתר הפליטה אז יביט ה' ברחמיו הרבים

בהשגחתו ויחזן וירחם עליהם ואותן שנתיאשו יבואו שפלים אבלים וחפויי ראש וכו' ותודה"ק יעש"ה.

(ב) ובזוה"ק סוף פ' בלק וכדין יתגלי מלכא משיחא בכל עלמא ולי' אתיהיב מלכותא ובני עלמא בשעתא דיתגלי יחזן משתכחין בעקתא בתר עקתא ושנאיהון דישראל יתגברון כדין יתער רוחא דמשיחא עלייהו וישיצי לאדום חייבא וכל ארעא דשעיר יוקיד בנורא כדין כתיב וישראל עושה חיל עכ"ל. וכעין זה אמרו ג"כ בש"ס (סנהדרין צ"ז ע"א) אמר ר' יוחנן דור שבן דוד בא בו ת"ח מתמעטים והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה וצרות רבות וגזירות קשות מתחדשות עד שהראשונה הולכת שניה ממהרת לבוא עכ"ל ובן ברש"י [שם צ"ח ע"ב] בד"ה חבלו של משיח פי' חבלו פחדים וחבלים שיהיו בימיו מחיל הנכרים עכ"ל.

ובזוה"ק בפרשת אחרי ברעיא מהימנא וז"ל אמר רעיא מהימנא בההוא זמנא אלין מארי מתניתין מארי חכמתא עלאה מארי קבלה מארי רזי תורה שעתא דחיקת לון. והאי איהו דאמר כאיל תערג על אפיקי מים דאינון אפיקי מים דאורייתא לגבי שכינתא ולית תורה אלא עמודא דאמצעיתא דיהון אלין אפיקי מים בצערא ביגונא בעניותא ואילן אינון חבלי' צירין דיולדה דאיהו שכינתא דאתמר בה ותגל יולדתך ובאינון חבלים תהא בצערא דלהון ובאינון חבלים צווחת בהון אתערא שבעין סנהדרין דלעילא עד דיתער קול דילה עד ה' ומיד קול ה' יחולל אילות דאינון מארי מתניתין בתולות אחרי' רעותיה כלהון יהון לון חיל כיוולדה ממש בדחקין דדחקא לון שעתא בכמה גשיכין דיצר הרע דחויא דנשיך לה בכמה דחקין בההוא זמנא אתפתחת לאולדא משיחא בגין חבלים ודוחקין דצדיקין ומארי

מקדו ומארי רזין דאורייתא מארי בושט וענוה מארי יראה ואהבה מארי חסד אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שונאי בצע רדחקא לך שעתא והאי הוא דאוקמוה מארי מתניתין דור שכן דוד בא אנשי חיל יסובכו מעיר לעיר ולא יחוננו ויראי חטא ימאסו וחכמת סופרים תסרח ותהא האמת נעדרת והגפן תתן פריה והיין ביוקר ומאינון קלין דיהיבת דאינון שבעין לקבל שבעין תיבין דיענך ה' ביום צרה אתפתחת רחמה דאיהי ב' כלילא מתרין ביתין לאולדא ב' משיחין ואיעלת רישא בין ברכהא דאיהי רישא דילה עמודא דאמצעיתא תרין שוקהא נצח והוד תרין נביאים מתמן אולידת תרין משיחין בההוא זמנא ויחשוף יערות יתעבר נחש מעלמא עכ"ל.

ובספ"ק אור החיים בפ' תזריע כ' על אשה כי תזריע וזלה"ק עוד ירמוז הכתוב על כנסת ישראל אשר מצינו שנקראת אשה בדברי הנביאים דכתיב כי בועליך עושיך וכתיב ואשת נעורים וכתיב וארשתיך לי וגו' איזה ספר כריתות וגו' ועליה אומר הכתוב אשה כי תזריע פי' הורעת מצות ומע"ט ע"ד אומרו זרעו לכם לצדקה וילדה זכר פי' תהי' הולדתה זכר פי' דע כי בחינת הזכר היא בחי' עליונה מבחינת הנקבה והתורה מיחסת בחינות העליונות בבחינות הזכר והודיע הכ' כי אם כנסת ישראל תזריע ודאי שתוליד הדרגות עליונות והוא מאמר רז"ל עוצם הפלגות הפלאות אשר הפליא ה' בביאת הגואל אם ישראל יזכו ע"י מעשיהם הכשרים ויכוין להבדיל בין הגאולה העתידה וגאולה שעברה של מצרים שהיו ישראל ערום ועריה גם אמר הכתוב גוי מקרב גוי ואותה גאולה תכליתה לא עמד כי נחרב הבית וגלו והי' מה שהי' ואין טובה זו בבחינת זכר אבל הגאולה העתידה לצד שעפ"פ תהי' באמצעות זכות ישראל לו יהי' שלא יהי' ראויים אעפ"כ

באמצעות אורך הגלות ועסק התורה דכתיב לא תשכח מפי זרעו עכ"פ תהי' הגאולה בבחינת זכר ועמדה לנצח ואומרו וטמאה וגו' כאן רמז תיקון אשר יעשה ה' להשיג בחינת הזכר כי ז' שנים יכוננו חבלי משיח כאומרם ז"ל שבוע שכן דוד בא וכו' ליסרם ולזקקם והוא אומרו וטמאה יחס היסוד לבחינת הטומאה כי הוא הטמא הוא המיסר ואמר ז' ימים פי' שבע שנים ע"ד אומרו תשב הנערה אתנו ימים או עשור ואמרו ז"ל ימים שנה וביום השמיני וגו' פי' שאחר עבור שבע שנים בהתחל' יום השמיני ימול בשר ערלתו כי אז יעביר ה' בחינת הערלה מהעולם דכתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וזה יהי' בשנה ח' וידוע הוא בחי' הערלה שהיא הקליפה עכלה"ק.

ובספר מעיני. הישועה [מהברבנאל פי' על ספר דניאל מעיין י"ב תמר ז'] כתב וז"ל ואולי שעל המהירות הזה הי' מתפלל חבקוק באמרו ה' שמעתי שמעך יראתי וגו' שאמר על הצרות שיתחדשו וחבלי משיח והתפלל שלא יחכה ה' לחננכם בסוף פ"ג שנה כמו שהיו במצרים אבל שבקרוב השני' ההם יחייה את האומה בגאולתה ויודיע בזה לכל באי עולם שבתוקף הצרות והרוגז יזכור לעולם בריתו לרחם עליהם וכו' יעש"ה.

עכ"פ מבואר להדי' כי ביאת משיח צדקינו יהי' רק עי"ד יסורים ומלחמות ולא כגאולת מצרים גאולה אחרונה רק שבתוקף הצרות יצמח הישועה וכנ"ל מהזוה"ק שעוד בעת שיבא משיח צדקינו ישתכחון ישראל בעקתא בתר עקתא וכו' וזה הכוונה לדעתי עת צרה הוא ליעקב וממנה יושע שמתוך הצרות והיסורים יצמח לנו הישועה נמצא הצרה עיקר התשועה וזה ג"כ כוונת הכתוב וגושעתם מאויביכ"ם כי ממה שאויבים עושה לנו יסורים משם יבוא עיקר התשועה בב"א.

(מאמר ב')

אם מתוך צרות וחבלי משיח האלו כנ"ל במאמר א' צריכין להתפלל רק על הגאולה שתהי' ע"י המלחמות האלו כדוגמת היולדה שתלד אחר החבלים או כדעת האומרים שיתפללו עתה רק שתפסק המלחמה אף שעיי"ז יודחה ויתאחר ביאת משיח צדקינו.

(א) בספר הזכרון (להגאון הקדוש רשכבה"ג החתם סופר זצללה) כתב שם בספרו ז"ל בתיב והי' לאכול ומצאהו רעות רבות וצרות ואמרו חז"ל זיבורא ועקרבא דקשה להא מעלי להאי ונעשית הרעות צרות זו לזו עפ"ק דחגיגה וצ"ע דהיינו שיך במי שנוהג בטבע אז קשה להאי ומעלי להאי אבל הקב"ה מוחץ ורופא ית"ש אם לא ירצה לא ירפא אפי' זיבורא לחודא כעובדא דבר קשא בפומפדיא במס' שבת שנשכו חוי' דרבו ולא הוי להו אסותא וכאשר בעו"ה בעינינו ראינו ואם ירצה גם מזיבורא ועקרבא בהדדי ישלח דברו וירפאם והכלל אין רפואה אלא תפלה ותחנונים לפני ה' כי אל רחום וחנון על הרעה אבל הענין אחז"ל מס' תענית כי אין להתפלל על ב' צרות כא' שנא' ונצומה ונבקש מאלקינו על זאת ולא על אחרת ואמרו דפעם אחד הוי כפנא ומותנא ר"ל דבר ורעב ומחכמה הסכימו להתפלל רק על הרעב וממילא יתבטל גזרת הדבר דבי יהיב מזונא לחיי יהיב עיי"ש ואמנם כן תינח ב' רעות באלו דלא סתרי אהדדי בישועה על הרעב נכלל הישועה מהדבר אך כשסתרו אהדדי א"כ מה לעשות על ב' דברים א"א להתפלל ואם יתפלל על א' ישאר אידך במקומו והיינו רבות וצרות והמשל בזה כי ידוע משאחז"ל מגילה דמשו"ה אנו מתפללים על הגאולה ברכה שביעית בשמ"ע משום דבן דוד בא בשביעית ופריך

הש"ס והאמר מר בשביעית מלחמות במ"ש בן דוד בא ומשני מלחמה נמי אתחלתא דגאולה הוא ועתה אחי ראו והביטו נא כמה צרות רבות ותלאות עברו ראשנו במלחמה זאת ממש כשל כח הפכל ואם נתפלל שה' ישים שלום בעולם הנה אנחנו גולים וסורים נתונים בכבלי עוני ימים רבים ושכינתא קדישא בגלות ותורה נתמעט ושמו הגדול מתחלל בעוה"ר ואם נתפלל על פדות נפשינו וגאולתנו הנה מלחמה אתחלתא דגאולה היא נמצא הגלות הרע והמר עם צרות המלחמה המה זיבורא ועקרבא דמעלי להאי הוא השלום קשה להאי הוא הגאולה ואמנם חז"ל המתיקו הרפואה ונחת לשונם ורמחה בקרא במקומה כי לעולם אם הקול קול יעקב ומקבלים עליהם עול תורה אז אין ידי עשו שולטת אפי' מלחמה בעולם ומקרא מלא דיבר הכתוב ברעב פדך ממות ובמלחמה מידי חרב וכת' ע"כ לא נירא בהמיר ארץ וקאי על מלחמות האומות וע"כ באותה פרשה שאמר ומצאוהו רעות רבות וצרות מרומז לזה הרפואה בפסוק שלאחריו וענתה השירה בכם לעד כי לא תשכח מפי זרעו וידוע בי השירה היינו התורה כולה כמ"ש הרמב"ם תורה שיש בה שירה מרמז לנו כי אם לא תשכח השירה מפי זרעינו ונסבול עול תורה לא תהיינה הרעות צרות זה לזה כי אז לא נירא בהמיר ארץ ע"י מלחמות ולא יגיע אלינו הרעה ונתפלל על הגאולה ולא נחוש למלחמה המתהווה עי"ז וזשאחז"ל בששית קולות ר"ל קולו של יעקב בבתי כנסיות ובתי מדרשות אז בשביעי מלחמות שהם אתחלתא דגאולה שנוכל להתפלל עלי' בברכה שביעית [ועיין דבש לפי מהחיד"א מערכת ש' אות ח' שהביא בשם המדרש משלי סי' ב' דאמר הקב"ה לישראל אם זכיתם להצפין תורתי ולעשותה אני

מצילכם מג' פורעניות מגוג ומגוג וחבלי משיח וגם מדינא של גיהנם עכ"ל ועיי' גם בסנהדרין צ"ח ע"ב שמבואר ג"כ דעי"ד התורה נצלים מחבלי המשיח בדברי החת"ס הנ"ל יעש"ה] עכ"ל החתם סופר בס' הזכרון הנז' עוד כתב שם בס' הזכרון וזלה"ק כתיב על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וכו' ותמוה מה גם פשיטא שאז הי' להם לבכות כי שם נהרגו חסידיהם וצדיקיהם לעיניהם כמאמר המקונן על פני פרת נפוצו חסידיה פלגי סוף וכו' אבל הענין יובן בנסיון מעצמינו כי פשוט כל איש הירא את דבר ה' והוא יושב לבטח בביתו ובניו כשתילי זיתים פביב לשולחנו וכלי ביתו המרחיבין דעתו של אדם עוטרין לו הלא תרמעו עיניו מאין הפתות באומרו הלא טוב הי' לי אם הייתי זוכה להעלות אלו הבנים לקרבן פסח בעיר ה' שמה לעלות בציון ברינה לשמוח בשמחת השואבה ואראה משכן ה' בנוי כמו רמים ועתה על אדמה פמאה אשב ובית אל חרב ותורתו ודתו בזוים איך אשמח בחג ואיך אעלוז בפורי' ואיך יערב לי אכול ושתות אמנם בהיות אדם בצרה גדולה הנוגע לנפשו רעב וכובד פרנסה רעש מלחמה מכות חרב ומזהומה רבה והבית נחרבים וכ"א מטולטלים ובני ביתו פחופים הלא צרות האחרונות משכחין הראשונות ואין זכר לאבילת ירושלים ובהמ"ק מפני חדשים מקרוב באו ומה לנו לזכור חורבן הראשון עבר זה אלף תשמ"ב שנה הלא ארצנו שממה ערינו שרופות אש ואדמתנו זרים אוכלים אותה וניתרת בת ציון מבלי זכר לה אמנם אחי לא כן הוא מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ואם יתן איש וכו' ומה להעריך צער הזה הלא הקב"ה יעזור ויבנה החרבות אבל חורבן בית אלהינו אשר כל דור שלא

נבנה בימיו כאלו נחרב בימיו זהרי הוא כאילו הוא
עתה שרוף לפנינו וכאלו עתה האויבים נכנסים לתוכה
ואדרבה ממנו ניקח מוסר על כל צרה קטנה כזו אנו
מצטערים כ"כ מה נעשה לאחותינו אמותינו פזורי
ישראל וגלות השכינה וחילול שמי הגדול הלא דמע
תדמע עינינו מאין הפוגות והיינו דקאמר קרא על נהרות
בבל שם ישבנו ידוע מה ענין נהרות בבל להרג ואבדן והי'
מהראוי לשכח ציון מרוב צרות הגוף ובכל זאת גם בכינו
בזכרנו את ציון כי ציון היא דורש אין לה מכלל דבעי
דרישה עכל"ה של החתם סופר.

(ב) ובסה"ק בית שמואל אחרון בפרשת מטות כתב שם
וז"ל ובוזה פרשתי המקרא איכה ישבה בדד

העיר ר"ל שנחרב בית המקדש העיר ואעפ"כ רבתי בגוים
שרתי במדינות היתה למס ומדוע לא הי' חורבן בית המקדש
כפרה על ישראל שיהיו בשלוח בגלות לזה השיב בכה תבכה
בלילה דהנה כתיב בבכי יבואו דכל השערים ננעלו חוץ
משערי דמעות ואיתא במדרש היא ישבה בגוים לא מצאה
מנוח הא אלו הי' להם מנוחה בגוים לא הי' רוצים לצאת
לזה אמר תשובה מדוע אין חורבן ביהמ"ק רפואה שיהי'
ישראל בשלוח בכה תבכה בלילה השי"ת רוצה שיבכו
ישראל ויבקשו רחמים על חורבן בית המקדש ואלו
הי' להם מנוחה לא היו מבקשים רחמים לכך אין להם
מנוחה בגלות עכל"ה יעש"ה שפירש בזה קוה לשלום ואין
טוב לעת מרפא והנה בעתה היינו קוה לשלום אם ישראל
מקוים לשלום שיהי' שלום בין העכו"ם ואין טוב אז אין
טוב לעת מרפא ר"ל שיהי' מרפא לישראל דהיינו
שיהי' מהומה ביניהם ואז והנה בעתה יש פחד לישראל
או רפואה לישראל זתוכדה"ק יעש"ה

(ג) ובאור החיים הקדוש בפרשת בהר אות כ"ה על הפ' וכי ימוך אחיך מאחזתו וגו' וזלה"ק ואמר ומכר מאחזתו ירצה על משכן משכן העדות אשר הוא אחזתו יתברך שבו השרה שכינתו ובעונותינו נמכר הבית ביד האומות וכמאחז"ל בפ' הפסוק מזמור לאסף באו גוים וגו' והודיע הכתוב כי גאולתו הוא ביד הצדיק אשר יהי' קרוב לד' ע"ד או' בקרובי אקדש הוא יגאל ממכר אחיו כי האדון ב"ה קרא לצדיקים אח כביכול דכתיב למען אחי ורעי והגאולה תהי' בהעיר לבות בני אדם ויאמר להם הטוב לכם כי תשבו חוץ גולים מעל שולחן אביכם ומה יערב לכם החיים בעולם זולת החברה העליונה אשר הייתם סמוכים סביב לשלחן אביכם הוא אלהי עולם ב"ה לעד וימאוס בעיניו תאוות הנדמים ויעירם בחשק הרוחני גם נרגש לבעל נפש כל חי עד אשר יטיבו מעשיהם וכוזה יגאל ה' ממכרו ועל זה עתידין ליתן את הדין כל אדוני הארץ גדולי ישראל ומהם יבקש ה' עלבון הבית העלוב עכל"ה.

(ד) ובספ"ק יערות דבש ח"א דרוש א' בד"ה ולירושלים ואת צמח כו' וז"ל אין צורך להאריך כי צריך להוריד דמעה מאין הפוגות על בנין ירושלים והחזרת קרן דוד כי הוא תכלית שלימות אנושי ואם אין לנו ירושלים ומלכות ב"ד למה לנו חיים וירושלים יקרא כסא ה' וכן בדוד שישב ממש כעין מרכבה עליונה כדכתיב וישב שלמה על כסא ה' ואם מלאכי מעלה קוראים בבכי וקינה על חורבן ירושלים יום ולילה לא יחשו והם אבלי ציון איך נחשה אנן ולא נבכה על חלול השם שנתחלל בחרבן ירושלים ואבדון מלכות ב"ד וחייב כל איש לומר בלבו רבש"ע הריני מוסר נפשי על קדושת שמך ואם אין אני כדאי לראות בבנין ציון

והחזרת מלכות ב"ד אמות על קדושת שמך ועיני לא יהי ראות אפס בנין ירושלים והצמיח קרן דוד למען יתקדש שמך ותרחם על בניך העלובי ונטושי בגולה הסובלי על יחודך ומקדשים שמך ברבים להיות כי בעו"ה חרבן ושוממת מקדש תפארתינו ואבדן מלכות ב"ד ידוע לכל כמה העדר וחסרון טובה שגורם לנו וממש ירדנו מחיים למות וכן להיפוך בשוב ה' שבות ציון נהי' עולים ממות לחיים ואין בנו אלא חלק ס' מחיים ולכך נאמר בשוב ה' וכו' היינו כחולמים כי במו חלום יש בו חלק ס' ממיתה כך אנו להיפך כי ירגישו כי הי' בנו רק חלק ס' מחיים ולכך א"צ להאריך בזה ומי אשר לו רק נשמת ישראל הלא לבבו נשבר בקרבו בזכרו חרבן ירושלים חכרון מלכות ב"ד נפסק בעוה"ר עכלה"ק. וזה לדעתי כוונת חז"ל בסנהדרין צ"ח ע"ב אמר עולא ייתי [משיח] ולא א"ימיני' וכן אמר רבה ייתי ולא איחמיני' היינו שאמרו שמוסרים נפשם על קדושת שמו ע"כ אם אינם כדאי לראות בביאת משיח צדקינו ייתי ולא איחמיני' שעיניהם לא יהי' ראות שמוסרים נפשם כי בלא"ה אם אין לנו ירושלים למה לנו חיים כנ"ל.

ובס' אמת ליעקב עה"ת (מהגה"ק ר' יעקב יצחק ז"ל שפירא מבלענדוב) במגלת אסתר שם כתב וז"ל ותבאנה נערות אסתר וסריסיה ויגידו לה וגו' ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קבל וגו' ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך וגו' רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר יש להבין כוונת אסתר במה ששלחה בגדים למרדכי וכי סבורה היתה שמרדכי מחוסר בגדים וכי לא הבינה שהוא מחמת צער גם יש לדקדק כי מתחלה היתה צריכה לשאול מה זה ועל מה זה ואח"כ הי' לה לשלוח לו את הבגדים אכן יש לבאר הענין ע"ד הכתיב ועת צרה

היא ליעקב וממנה יושע דהנה כל צדיק הדור מעת זמן
 גלותינו כאשר רואה שהוא עת צרה חלילה אזי עושה כל
 התפעלות במסירת נפשו שתהיה זאת העת אשר ממנה יושע
 יהודה וישראל בישועה נצחית והנה מרדכי הצדיק הדור
 כאשר נודע לו מחשבות המן צורר כל היהודים להשמיד את
 כל היהודים חלילה שפט בדעתו כי בודאי אותו העת צרה
 אשר ראוי ומוכשר אשר ממנה יושע ישראל ישועה נצחית
 ע"כ אחזתיו ולא ארפנה והי' עוסק בשקו ובתעניתו בצירוף
 עם שאר צדיקי הדור אשר ישקיף וירא ה' מן השמים
 וירחם על עמו בית ישראל ויקרב קץ הימין והנה כאשר
 באו נערות אסתר וסריסיה ויגידו לה את מעשי מרדכי ושקו
 ותעניתו שלחה בגדים אליו להלביש את הענין הצרה הזאת
 בישועה פשוטה כמו בכל דור כדי שיהי' רוח והנחה מעט
 וזה ותשלח בגדים להלביש את מרדכי אבל מרדכי הצדיק
 לא בן ידמה לעשות התפעלות שיהי' הנחה והצלה
 מועטת רק הי' עושה כל התפעלות והשתדלות לגאולה
 שלימה כדי שיתגלה כבוד מלכות שמים שלימה בעולם
 וימלאו הארץ דעת את ה' כי כל מגמת הצדיקים לתקן
 את הדור תיקון אמיתי ושיתגדל כבוד מלכותו יתב"ש וע"כ
 לא נחה דעתו בזה הדרך אשר שלחה לו אסתר לעשות
 לברש והנחה מועטת עד הישועה האמתית וזהו ולא
 קבל וזה ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך
 כו' ר"ל אל תדמי לעשות המלטה והצלה מועטת כאשר
 בנפשך כי אין זה תכלית השלום ונאה לכבוד שמים
 לעזוב את העת היקרה הזאת אשר היא קרוב וממנה
 יוכל לצמוח ישועה אמיתית לישראל כי קשה מאד
 למצוא עת ראוי ונכון כזאת ע"כ אין מן הראוי לחרוש
 עתה ומי יודע כמה ערן ועדנין יחלופו עד אשר יבוא

עת צרה כזאת שממנה תוכל לצמוח הישועה כמו עתה ונאה ונכון רק לעשות כל התפעלות במסירת נפש לקרב קץ הימין וזה פי' אם תחרש תחרשי בעת הזאת אשר היא עת צרה כללות אשר ממנה ראוי להרשע דע כי רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר פי' רוח ר"ל זמן רב יהיו צריכים להמתין עד אשר יבוא העת הראוי והמוכן שיעמיד בו הצלה ליהודים ממקום אחר ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות פירוש מי יודע מתי יבוא העת הזאת אשר נאמר עליה ועת צרה היא ליעקב וממנה ירשע שיעלה ויבא ויגיע העת המקוה שיתפשט ויתגלה כבוד מלכות שמים בעולם וע"כ ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי לך כנוס את כל היהודים וצומו עלי שלשת ימים שישבו כולם אל ה' באמת אולי ירא ה' וישקיף וירחם על עמו ויחיש הישועה לגאלנו גאולה שלימה ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ במהרה בימינו עכלה"ק

עכ"פ מבואר דהעיקר להתפלל בעת כזאת ולעורר רחמים רק על הגאולה שלימה ולא על שלום וכנ"ל במאמר א' ממקורות רבות יעייש"ה.

(ה) אמנם כאשר נביט בראשונים ועוד בדברי חז"ל נמצא כ"ז מפורש ג"כ פתרון שאלה שצריכין להתאמץ להתפלל רק על הגאולה בעת כזאת כנז' כי הנה מבואר במדרש ומובא ברשיו"ל [הושע ג' ה'] אר"ש בן מנסיא איך מראין סימן טוב לישראל עד שיחזרו ויבקשו שלשתן אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם זו מלכות שמים ואת דוד מלכם כמשמעו ופחדו על ה' ואל טובו זה בית המקדש וכו' עכ"ל והאיך קס"ד שישראל לא יבקשו את מלכות שמים ומלכות בית דוד ובהמ"ק אלא דמיירי בע"כ בימים האלו ובזמן הזה בחבלי משיח ופן יקוצו בהם

וישאלו ויבקשו אך מנוח ושלום אף שישארו עודנה בגלות בין האומות לזה הזהיר ר"ש בן מנסיא שאין מראין להם סימן טוב רק כשיבקשו את ה' ודוד מלכם ובנין ביהמ"ק ושתהי' בקשתם רק על זה כנז'. אמנם באמת מה שנקבע ב"ג עקרים אמונת ביאת משיח צדקינו ושנחכה עליו בכל יום שיבא ה"ז מפורש בתורת משה בק"ש בפסוק שמע ישראל ה"א ה' אחד פירש"י [שם בפ' ואתחנן] ה' שהוא אלקינו עתה ולא אלקי האומות הוא עתיד להיות ה' אחד כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה יחד לקרוא כולם בשם ה' ונאמר ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד עכל"ה נמצא לפי"ז שזהו בכלל הי"ג עקרים בגי' אח"ד שמי שפוגם באמונת המשיח שאינו מצפה לביאתו ה"ז כפוגם ביחודו ואחדותו ית"ש בי מלת אח"ד מורה רק על לעתיד לימות המשיח שאז יהי' ב"ב (כפירש"י) ואם רוצה להשאר עוד זמן בין האומות הלא על אותו זמן ה"ז מורד ביחודו האומות ואחדותו ית"ש כפי שהיא עתה טרם הגאולה כנז"ל. והנה יש חוכים לומר שיש חשש אם מתפללים על הגאולה ביותר אם אינו בכלל מה שאחז"ל בכתובות [דף קי"א ע"א] עה"כ אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ וכו' שלא ידחקו למהר את הקץ יותר מדאי הנה מלבד שאין זה ענין לזמן צרה כזאת אשר ניכר לעין כל שזהו רק חבלי משיח כנ"ל מש"ס מדרשים ותיזוה"ק אז עתה בודאי צריכין להתפלל ביותר למהר לתת קץ לחבלי משיח ע"י הגאולה כנז' וביאור הענין תוכל להבין כמציץ בין החרבים מדברי התיקוני זוה"ק תיקון כ"ה [דף ע' ע"ב] אם תעירו ואם תעוררו וכו' ועם כל דא מרעא בגלותא אתארך ובבאר לחי ראי [בכתב יד קדשן] בתיזוה"ק ח"ג שפי' בזה וז"ל [הנצרך לענינינו אעתיק איזה דברים] בד"ה ועם כל

דא מרעא בגלותא אתארך ר"ל דאם לא תהי' הגאולה לצורך
 השכינה דשכיבת לעפרא כנ"ל אז הגם שתהי' הגאולה בבחי'
 מטה כלפי חסד ולא יהי' היסורים בקצף גדול כדי שיוכלו
 לסבול ודפיקו אתארך כנ"ל לעומת זה יש בזה חסרון שיתארך
 הגלות ולא יהי' במהירות ב"כ כנוצר עכל"ה ושם בבאר לחי
 ראי בד"ה כד דפיקו איתו בתרועה במהירו דוחקא בתר
 דוחקא ייתי פורקנא פי' וז"ל דהיכא שהדפיקים והחבלים
 של משיח הם ברזא דתרועה אז מובטח לנו שתהי' הגאולה
 וכמ"ש ברע"מ פ' פנחס (דף רי"ט ע"א) תקיעה אחזי אריכו
 דגלותא שברים קריכו דגלותא תרועה בי' ייתי פורקנא
 דאחזי דוחקא בתר דוחקא ולית רווחא בין דא לדא דודאי
 כיון דשאר עמין מעכבין לון לישראל בגלותא דוחקא דלהון
 מקריב לן פורקנא עיי"ש וביאור הדברים כי הנה במד"ר פ'
 וישלח [פ' ע"ה—יג] מה ורוח תשימו בין עדר לעדר
 אמר יעקב לפני הקב"ה רבונו של עולם אם יהי' צרות
 באות על בני לא תביא אותם זו אחר זו אלא הרווח מצרותיהם
 ועיי"ש במפור' דזה קאי על הגזירות רעות שבזמן הגלות
 בעוה"ר אמנם זהו רק בזמן הגלות אבל כשאנו רואין
 שיסורים הם דוחקא בתר דוחקא שהן תכיפות ואין
 רוח בין צרה לצרה אזי הוא בודאי סוף וקץ לכל
 צרותינו וייתי פורקנא במהרה וכמ"ש בש"ס סנהדרין
 (דף צ"ח ע"א) אר"י אם ראית דור שצרות רבות באות עליו
 כנהר חכה לו עיי"ש, ועיין במהרש"א שהיסורים הם כנהר
 שאינו פוסק עיי"ש והיינו בבחי' דוחקא בתר דוחקא
 ואמר שלעת"ל תהי' הגאולה מספרא דגבורה שהיא ברזא
 דתרועה קולות קצרות תכיפות זה לזה וכמ"ש במאורות
 נתן (ערך גאל) דלעת"ל תהי' הגאולה מספרא דגבורה
 דז"א עצמו וכמ"ש ה' בגבור יצא עיי"ש עכ"ל הבאר לחי

ראי. ובדרך זה שמעתי משמי' דהגאון הקדוש איש אלקים כקש"ת מרן אלעזר שפירא זצלה"ה האבדק"ק לאנצהוט זי"ע בביאור המסורה בפ' וישלח ורוח תשימו בין עדר ובין עדר לית ורוח אית רוח רוח והצלה יעמוד ליהודים היינו שיעקב ביקש לפני הקב"ה שלא יהי' הצרות באות דוחקא בתר דוחקא רק שיהי' רוח בין צרה לצרה כדברי המדרש ובא המסורה לומר לית ורוח היינו כשאנו רואין שאין רוח בין צרה לצרה רק שהם דוחקא בתר דוחקא בתי' נפלה ולא תוסיף לנפול אז בטח אית רוח רוח והצלה יעמוד ליהודים דייתי פורקנא במהרה כי בודאי הוא הסוף וקץ לכל צרותינו דביון דנפלה ולא תוסיף לנפול אזי קום בתולת ישראל וכנ"ל עכדה"ק.

(מאמר ג')

לאשר יש חוששים לנפשם שגם אם צריכין להתפלל רק על הגאולה פן ואולי עוד אינו עוד זמן הגאולה (כאשר הי' כ"פ בדורות הקודמים) וישארו ח"ו קרח מכאן וקרח מכאן כשלא יתפללו על שלום והנאות הגופניות

והגשמיות שצריכין בגלותינו וכיוצא

הבט וראה בס' הנחמד אהל יעקב בפ' וילך שכ' וז"ל ונשא עין אל המשורר ע"ה שאמר (תהלים ס"ג) אלקים אלקי אתה אשחרך צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים כן בקודש חזיתך לראות עתך וכבודך ביאור הדברים ע"פ משל לאחד תעה במדבר בישימון דרך ומצא שם ספינה נזרקה מן הים ואנשים אשר בה מתו והספינה מלאה כל טוב וישב בה כמה ימים והי' מענג א"ע ויאכל מכל והי' כי ארכו לו הימים וחפץ לצאת לבקש לו דרך לבוא אל ביתו התחיל שוקל בדעתו לאמר מה אקח ומה

אאסוף בחפני אם מן הכסף והזהב אשר לפני אקח כאשר אוכל שאת הלא אמות ברעב בטרם אבוא אל עיר מושב ואם לקחת מזון וצידה כאשר יוכל שאת הלא יבוא ריקם כי הוא רב הכמות ומעט האיכות מה עשה לקח באמתחותיו בר ולחם ומזון כי זה מוכרח לו שלא ימות ברעב והי' בובה במרת נפש מאד ואמר צר לי עליך ספינה יקרה אשר מצאתי אותך בתוהו יליל ישימון אין לחם ואין מים אם הייתי מוצא אותך קרוב אל ביתי הלא שלחתי את ידי לדברים אחרים אשר בחדרי משכיותיך כי נפשי יודעת מאד האוצרות היקרות אשר חדריך נמלאו הסגולות החמודות אשר בך נמצאו אבל עתה כי מצאתיך פה בישימון דרך וההכרח אסף עלי לאסוף אל ידי מה שאני צריך להחיות נפשי העלובה כעת הנמשל כאשר נגיע אל יום מימי רצון לבקש צרכנו מאת אבינו מלכנו ית"ש אנחנו לא נדע מה נעשה אם נבקש צרכי הנפש אשר הם יקרים מפז רק מה נעשה לחיותנו אל גוינתנו ואדמתנו כי אנחנו רעבים גם צמאים אל כל צרכי הגוף ואם נבקש צרכי הגוף מה נעשה בבואנו אל בתינו כי נפשנו חסרה מכל זהו מאמר המשורר ע"ה שהוא מתאונן ומתמרמר על היום הנכבד הזה הראוי להרבות בו תפלה ותחנונים ולשאול על צרכנו התאנח ואמר אוי לי כי פגעתי את היום הנבחר הזה בארץ ציה ועיף בלי מים וצריכים אנחנו למלאות אמתחות תפלותינו בר ולחם ומזון להחיות את גופותינו מחסר וכפן מי יתן אשר כן בקודש חזיתך פי' אם היינו פוגעים העת רצון אשר ביום זה במקום הקודש בציון וירושלים מקום לא תחסר כל בו הלא היינו מבקשים לראות עוֹךְ ובבודך ודברי פה חכם חן בתפלתו הזכה [מלכים א' ח'] כל תפלה וכל תחינה אשר תהי' לכל האדם לכל עמך ישראל אשר ידעון איש נגע לבבו ופרש כפיו אל הבית הזה

ואתה תשמע השמים מכון שבתך כו' ונתת לאיש ככל דרכיו
 אשר תדע את לבבו כי אתה ידעת לבדך את לבב כל האדם
 והמאמר במו סותר קצתו לקצתו כי תחלה אמר אשר ידעון
 איש נגע לבבו ואח"כ אמר אתה ידעת לבדך אבל דע כי זה
 כל האדם ישר ענין נפשו יקר בעינו נכבד יותר מענין גופו
 כש"כ בהגיעו ימי רצון וידע כי לרצון תהי' תפלתו האם
 סכל יהי' להתחליף עולם עומד בעולם עובר וישפוך שיחו
 לפני הרחום וחנן ית' לבקש על נפשו לבקש על עיר החרבה
 והשוממה על קודש הקדשים על קבוץ גליות על מלכות ב"ד
 כי לא נעלם דבר מעיני הקהל כי בהשלמת טובת הכלל
 ישלם גם טובות הפרט רק העולה על רוחו הוא מדאגת
 מדבר אולי לא תתקבל תפלתו על דבר גדול בזה ושאלתו
 הקטנה לא ישאל ויהי' נשאר קרח מכאן כו' לכן ישפוט כי
 יותר טוב לו לבקש על מחייתו כי דבר כזה קרוב לודאי
 שתקובל תפלתו כי כן דרכו ית' עושה חסד חנם ונותן מחי'
 אל כל חי כמאמר פותח את ידך ומשביע לבל חי רצון אבל
 אך שקר נחלו החוששים זאת בלבבם כי העולה על רוחם
 היו לא תהי' כי באמת ראוי לאדם לבטוח בד' כי יודע
 תעלומות לב ורואה שבר רוחו ודאבון נפשו על אוכל כי
 נכרת על בנים היקרים העטופים ברעב ומשליך כל אלה
 מנגד ומבקש על דבר היותר יקר אז גם אם לא ימצא
 בתפלתו את הדבר היקר שהוא מבקש במו פיו עכ"ז תפלתו
 לא שבה ריקם לתת לו עכ"פ הדברים אשר עזב מלבקש
 עליהם מה שהשליך צרבי גופו עצמו ובשרו ובקש צורך
 שמים כנרמז [במאמר איוב ל"ו] לא יגרע מצדיק עיניו ר"ל
 אם תאב לדבר ולא בקש עליו ובחר לו לבקש דבר הנוגע אל
 כלל האומה לא יגרע יתברך ממנו תאותו אשר לא שאל כי
 לפניו גלוי כל תעלומות וזהו מאמר [תהלים כ"א] תאות

לבו נתת לו עתה מה שהעלים והסגירו בסגור לבו וארשת שפתיו התפלה שהתפלל בפיו ובשפתיו כל מנעת סלה פי' גם אם לא נעשתה בקשתו עתה הלא עוד חזון למועד שתתקבל תפלתו בעת רצון וביום ישועה שיבוא למועד הבא וזהו אשר התפלל ואמר כל תפלה וכל תחנון אשר תהי' לכל האדם כו' אשר ידעוך איש נגע לבבו וישליך נגע לבבו אחרי גיוזו ופרש כפיו אל הבית הזה היינו שישים כל מגמתו לבקש אל בנין בית המקדש לכוננהו כימי עולם ואתה תשמע השמים מכון שבתך כו' ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תרע את לבבו פי' למלאות לו הדברים אשר לא בקש עליהם ודבר בפינו אמת כי כאשר ישיג האדם צרכי הנפש הלא גם צרכי הגוף בכלל ברכה והצלחה כי גם אליו יגיע מן הטוב ההוא אשר ייטיב ד' לנפשו לאסוף אל קרבה תורה ומצות ומע"ט כש"כ כאשר נשים עיקר בקשתינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו לכונון יהודה וישראל אז יהי' לנו כל משאלותינו במאמר הנביא (יואל ב') ואכלתם אכל ושבוע כו' וכמאמר (תהלים י"ד) מי יתן מציון ישועת ישראל כו' יגאל יעקב בפרנסתו וישמח ישראל בעושיו ובמלכם בראשם גואלם חזק ית"ש וזה מאמר [שם ק"ל] קויתי ד' קותה נפשי ולדברו הוחלתי והוא ע"ד שכתבנו בח"ש מספר זה בביאור מאמר [ישעי' כ"ו] לשמך ולזכרך תאות נפש [עי' פ' בשלח ל"ה א'] וזהו שכלל הכתוב ב' סוגי תקות א' תקות הנפש לשבוע בצחצחות באור פני מלך ית' לשמך ולזכרך תאות נפש וזה קויתי ד' אל עצמיות אלקותו וזה קותה נפשי ב' ולדברו הוחלתי כי גם הגוף מיחל אל קיום דבריו בטובות שהבטיח ע"י עבדיו הנביאים אבל מה נאמר אנחנו כי עלינו אמר הנביא [דניאל ט'] הטה אלקי אונך ושמע כו' כי לא על צדקותינו אנחנו מפילים

לפניך כי על רחמיך הרבים כי הסימן היותר קשה אל החולה המורה על סכנתו ועל מכתו האנושה כאשר החולה אינו מרגיש במכאובו למשל רופא בא אצל החולה ויהי כאשר ראה החולה את פני הרופא קרא אותו אל מטתו שהוא שוכב עלי' ואמר לו הלא אתה חייב לי מאה זהו' ולמה לא תחזיר לי אז הרופא לא יתן לבו עליו לעיין בו אולי ימצא תרופתו כי הלא לעינים ראה סכנתו העצומה עד שאינו מרגיש עוד ואינו מבקש פני הרופא שיחמול על נפשו והוא מדבר עמו דברים אשר לא כדת וזהו מאמר דניאל אל אלקים ית' אם רצונך לראות שוממותנו איך אנחנו שוממים ברוחנו ונפשינו הלא בזאת תתראה במה שאנחנו מתפללים לפניך רק על צרבי גופנו ואין קורא בצדק כמאמר [ישעי' ס"ד] ואין קורא בשמך מתעורר להחזיק בך פי' אין מתעורר לבקש שיעזרהו ד' להתחזק בעבודתו וזהו הטה אלקי אונך ושמע כו' כי לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך רק על רחמיך הרבים ע"ז אנחנו משימים כל מגמתנו בתפלה הבט ימין וראה איך כל דברינו אלה מבוארים במאמר הנביא ע"ה (ירמי' ט"ו) ויאמר ד' אלי אם יעמוד משה ושמואל לפני אין נפשי אל העם הזה שלח מעל פני ויצאו והי' כי יאמרו אליך אנא נצא ואמרת אלהים כה אמר ד' אשר למות למות ואשר לחרב לחרב ואשר לרעב לרעב ואשר לשבי לשבי כו' כי מי יחמול עליך ירושלים ומי ינוד לך כו' וראוי להתבונן בכפל דבריו שאמר אשר למות למות אשר לחרב לחרב כו' מדוע לא אמר בקצרה לחרב למות לשבי אבל ביאור הדברים עפ"י משל למלך שהיו בניו חולים מסוכנים מאד ולפי תוקף מחלתם היו צריכים לקחת סמים חריפים מאד אבל אביהם הרחמן כי נבמרו רחמיו על בניו היקרים לבלי למרר את חיהם בסמים מרים כראש ולענה כתב אגרות

אל מדינות רחוקות אל איי הים אולי נמצא שמה רופא מחוכם שבידו לרפאות באמצעים קלים ונוחים והי' מרבה עליו מאד מוהר ומתן והשיג את מבוקשו ויבוא אל ביתו ונתן אל בניו מאכלים ערבים ומתוקים לחיך אך עירב בהם איזה טפים והיו המאכלים ההם רפואת תעלה גם אל תחלואים אשר הובררו לכל ההמון ולכל הרופאים שאין רפואתם כ"א ע"י סמים מרים כלענה עכ"ז הרופא הזה מרוב חכמתו המציא ונתן לפניהם בשר מתובל בתבלין יין הרקח עסיס רמונים ואלה הי' להם לארוכה ומרפא ויהי היום וקרב קצו של הרופא וחלה את חליו אשר ימות בה בכה המלך מאד ויתמרמר במרת נפש ויקומו עליו כל גדולי ביתו לנחמו מה זה תתעצב כ"כ על הרופא הצרי אין בגלעד אם רופא אין בארץ ויאמר אליהם הוי אוילים הלא משפט הרופא הזה לא הי' כמשפט כל הרופאים כי הוא בחכמתו כאשר הרגיש באחד מבני שהוא צריך לסם חריף ומר הלא נתן מעט רוטב שמן וערב לתוך פיו וכאשר הוצרך אל הקזת הדם או אל חתיכת אבר הלא נתן מעט יין לתוך פיו וזה הי' רפואתו אכן עתה בהעדר הרופא היקר הזה כאשר יצטרך אחד מבני אל הקזת דם בהכרח יחתכו את בשרו ויוציאו דמו וכאשר יצטרך לחתוך ממנו אבר בהכרח יחתכו ממנו אבריו וגידיו הנמשל כי אבינו שבשמים בראותו כי יצר לב האדם רע מנעוריו והוא איש מכאובות ויודע חולי הנה ברוב רחמיו המציא לנו בית תעלה המקדש והמזבח ובו רופאים נאמנים כהנים בעבודתם ליום בדוכנם וכל חלי וכל מכה אשר נזדמן אל האדם הי' הכהן עומד ומשרת הקריב זבחים ועולות חטאות ואשמות והי' הכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים והיו מתרפאים ברפואות נוחות ערבות ומתוקות אמנם כאשר בא הקץ להרוס הבית תעלה הזאת להשבית עבודה מכהן סיפר הכתוב

והי' כי יאמרו אליך אנא נצא היינו מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה מצרכי רפואותי' כי אנוש לשברה נחלה מכתה ומי ירפא לה עתה אם יעדרו הרופאים הנאמנים האלה ואמרת אליהם כה אמר ד' הלא ודאי כי מהיום לא ישיגו עוד רפואות כאלה רק כה אמר ד' אשר למות אותו אשר משפטו למות הלא בהכרח למות ואשר לחרב לחרב מי שדינו ומשפטו חרב ודאי יהי' מוכרח לידון בחרב ממש כי אין עוד מי שיקל בדינו אבל אחר כל הדברים האלה התאונן ואמר כי מי יחמול עליך ירושלים ומי ינוד לך וכו' משל לא' הלך אל בית תעלה בעיר גדולה ויבוא אל חדר המטות אשר החולים שוכבים וילך אל חולה אחד וישאלהו מאיזה עיר הוא ויאמר לו כי הוא מבני התושבים אשר בעיר זאת וילך אל השני וישאלהו ויאמר לו כי הוא מבני עיר אחרת אבל יש לו פה קרובים וילך אל השלישי אל הרביעי ויאמר לו כי הוא מארץ רחוקה מאד ובבואו פה נפל למשכב והוא מביט בו ועיניו זולגות דמעות ויתמהו האנשים עליו מה זה תבכה על חולה זה יותר מעל כל החולים השוכבים פה ויען ויאמר הלא לכם לדעת כי אין סכנת כל החולים כגודל סכנת האומלל הזה כי זה הוא תושב העיר וזה יש לו קרובים אחים ואחיות והמה משתדלים הרבה ובאין ספק יעשו כל מה שיש בכחם לעשות להחיש מפלט לו לא כן האומלל הזה הלא הוא נכרי וזר מארץ רחוקה בא גם בן ואח אין לו פה או מי ישתדל בעדו לעסוק בעבורו בצרכי רפואתו מי ישתדל בעד הצלחתו. כן וכן התמרמר הנביא ע"ה בי על הצרות שהזכיר אשר למות אשר למות אשר לחרב לחרב כו' שהמה צרות הגופות עכ"פ אין ספק בדבר שיזדמן בבני אדם מתעוררים לעורר בבכי ולבקש רחמי שמים על צרות כאלה כי הגוף יש לו קרובים הרבה היינו החושים אשר

במזגו המה יעוררו אותו לבקש רחמים על פגעי המעיקים
 אותו אבל אהא כי מי יחמול עליך ירושלים ומי ינוד לך כי
 הפסד זה אין החושים שבאדם מרגישים כאב כל מאומה
 וא"כ היא מתנברת כנכרי וזר מי יתעורר לחוש עלי' לבקש
 בעבורה רחמי שמים מי יתעורר להכין אותה ולסעדה בבר
 לב ובנקיון כפים ומה גם בימי רצון בימים הנראים ודאי
 ראוי לכל אדם מישראל להשליך כל צרכי ביתו מנגד
 ולהתפלל על ישועה כללית על גאולתנו ועל פדות נפשנו.
 משל לאב הי' לו כמה בנים וישלח אותם למרחקים ללמוד
 חכמות וצוה אותם שיכתבו לו בכל פעם אגרות על הבי דואר
 פעם כתב אחד אל אביו שישלח לו זייגער יקר השני כתב
 שישלח לו בגדים יקרים השלישי כתב שישלח לו רופא
 לרפאותו הרביעי כתב שימהר לשלוח לו מעות על תכריכים
 ולקנות לו אחות קבר כי הוא מסוכן ועומד על שערי מות
 וכאשר הובילו את האגרת על הפאסט אמר להם חכם א'
 תמה אני עליכם איך מלא לבכם לכתוב אל אביכם אגרות
 כאלה האם יאזין אליכם האם ימלא משאלותיכם הישלח לכם
 מלבושים וזייגער כאשר שאלתם הלא צרות גפש אחיכם
 האומלל ידאיב לבו ועוד יכעוס עליכם ועל דבריכם אבל
 עצתי כתבו סתם שימהר לשלוח מעות ואז כל א' ימלא
 שאלתו הנמשל העשיר מתפלל עושר והצלחה וזה על תכשיטין
 וזה על דירה נאה וכדומה מן השאלות פנו נא ושמעו והאזינה
 כמה נדחים אומללים מבקשים ביום זה שיבואו עכ"פ לקבר
 ישראל לכן עזוב נא מלבקש על צרכי הגוף ועל עניני עוה"ז
 ונתפלל כלנו יחד על תשועה כללית בהם עולת גושע ואין
 לנו מופת גדול על דלות ערפנו יותר מזה מה שאין אנחנו
 מרגישים העדר בית המקדש והעדר ירושלים עיר הקודש
 והעדר התורה והעבודה כי מי הוא יתן לבו לדאוג על מחסורי

הנפש ממש כדברי המשל שזכרנו כי החולה בעצמו אינו מרגיש את חליו והדמיון בזה לא' נסע על יריד לאמר כי שם ימצא את האיש אשר נכבדות מדובר בו לשדך עמו וכאשר בא שמה והוא חפץ לדעת את האיש ואת ערכו הלא משפטו לשאול עליו לאמר אל מי מהאנשים הוא הולך להסתופף בצלם ומי הם אותם אשר בחר בו להתקרב עמהם כי באין ספק אם הוא מבני תורה ודאי הלך להתקרב עם הרב המורה אשר בעיר ועם שארי הלומדים ואם הוא מיודעי נגן ודאי הלך אל החזן והוא מתעסק עם המשוררים ועם הכ"ז וכאשר ישמע שהוא מתחבר עם פחותי ערך אז באין ספק גם הוא במוהם כמליצת חז"ל לא לחנם הלך הזרזיר אצל העורב כו' הוא הדבר בעינינו כי בסדר התפלות אשר בידינו ערכו לפנינו כל סוגי הבקשות וכל עניני השאלות אשר האדם צריך לבקש עליהם והמשכילים בעם כאשר יגיעו אל מאמר ובכן תן פחדך ד' אלקינו על כל מעשיך מלוך על כל העולם בלו בכבודך שמה יעמוד ושמה ישבור לבו וישפוך שיחו לפני ד' ויזריד כנחל דמעה על כי גלה כבוד אלקים וכבוד תורתו הקדושה אמנם הבוערים בעם המה ימצאו להם אכסניאות אחרות בהגיעם למאמר זכרנו לחיים או למאמר כתבנו בספר פרנסה וכלכלה שמה ישפכו את נפשם אשר ע"ז אמר המקונן (איכה א') כל עמה נאנחים מבקשים לחם וזהו שאמר עליהם [שם ב'] בלו בדמעות עיני כו' על שבר בת עמי בעטף עולל ויונק ברחובות קרי' לאמותם יאמרו אי' דגן ויין וכו' עכד"ה המתוקים מדבש. עכ"פ אך שקר נחלו החושבים זאת בלבבם שישארו קרח מכאן וכו' כי באמת ראוי לאדם לבטוח בד' ולעורר רחמים רק על הגאולה שלימה ויודע תעלומות לב ורואה שבר רוחו ודאבון נפשו על אוכל כי נכרת על בנים היקרים

העטופים בחרב וברעב ומשליך כל אלה מנגד ומבקש רק על הגאולה שלימה אז גם אם ח"ו שלא ימצא בתפלתו את הדבר היקר שאין הזמן עוד ח"ו עכ"ז תפלתו לא שבה ריקם לתת לו עכ"פ הדברים אשר עזב מלבקש עליהם מה שהשליך צרכי גופו עצמו ובשרו וביקש צורך שמים ואב הרחמן הנאמן אז בוודאי ירחם עלינו וימלא כל משאלות לבינו. לטובה במהרה אמן וכיה"ר.

(מאמר ד')

בו יבואר טעם לאריכות הגלות וביאור ענין צער וגלות השכינה הקדושה וצער משיח צדקינו שסובלים בחטאינו.

(א) בתיקוני הזוה"ק בתקונא שתיתאה דף כ"ב ע"א וזלה"ק ויפן כה וכה אם אית מאן דיתער בתיובתא לתברא בית אסורין דילהון [היינו שע"ד התפלות שישראל מתפללים על הגאולה מעומק הלב משברים החומה של הבית אסורים וכמ"ש בספרים בסוד הקובע מקום לתפלתו שמדרך טכסיסי. מלחמה שאם לוכד על עיר מוקפת חומה חזקה אם סוער זמן רב בכל יום במקום אחד בכל עת ובכל שעה יתרפה החומה ומפילו משא"כ אם סוער היום כאן ומחר במקום אחר כל טרחו לשוא בן התפלה אם הוא קובעו בלבו ומחשבתו להתפלל רק על גלות השכינה אויביו גופלים תחתיו וע"כ נקראת בלשון תפל"ה שמפל"ת חומת ברזל של בית האסורים וכמ"ש בספר טהרת הקודש פ"ה דביהכ"נ. פירש באר לחי ראי בתיקונים שם] הה"ד [ישעי' מ"ט] לאמור לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו ויפן כה וכה וירא כי אין איש אלא איש לדרכו פנו בעסקין דלהון באורחין דלהון איש לבצעו מקצתו בבצעא דהאי עלמא לירתא האי עלמא ולאן אינון מסטרין דאלין דאתמר בהון [שמות י"ח] אנשי חיל יראי אלקים

שונאי בצע אלא כלהו צווחין בצלותין ביומא דכפורי ככלבים
 הב הב לנא מזונא וסליחה ובפרה וחיי כתבנו לחיים ואינון
 עזי נפש ככלבים דאינון. אומין דעלמא דצווחי לגביה ולית
 לון בושת אנפין דלא אית מאן דקרא לי' בתיובתא דיחזור
 שכינתיה לקב"ה דאיהי מרחקא מיניה למהדר לגביה ואדמיין
 לכלבים דאתמר בהון [תהלים ק"ו] ויתערבו בגוים וילמדו
 מעשיהם ואינון ערב רב דכל חסד לגרמייהו עבדין ועוד
 אינון שאלין מזונא וכסויא ועונה דאיהו עונת זווגיהו דאתמר
 בה (שמות כ"א) שארה כסותה ועונתה לא יגרע ולא אית מאן
 דשאל מזונא דאיהו תורת שארה דשכינתא ואיהו אמא עלאה
 דאתמר בה ואל תטוש תורת אמך כסותה דא כסויא דציצית
 ועטיפו דיליה ותפלין דיד דאתמר בה תפלה לעני בי יעטוף
 ועונתה דא ק"ש בעונתה דאם שלש אלה לא יעשה לה לשכינתא
 ויצאה חנם אין כסף לית לי' כסופא מן שכינתא חציף איהו
 ועוד אין כסף לא יהא לי' כסופא לעלמא דאתי הן כל אלה
 אל פעמים שלש עם גבר ובגין דא כי הוא כסותה לבדה דא
 גלגולא קדמאה היא שמלתו לעורו דא גלגולא תנינא במה ישכב
 דא גלגולא תליתאה וכו' עיי"ש באורך ועיין בסה"ק חרדים
 בהקדמה ובסה"ק נועם מגדים פ' אמור מה שהאריך בדבר
 הזוה"ק הנ"ל שהיא היא הגורמת אריכת גלותינו כי אין
 כוונתינו לעשות נחת רוח לבוראינו וליחדא קב"ה ושכינת'
 ולאקמא שכינתא מעפרא ע"י תשובתינו וזעקתינו רק הכל
 להנאתינו ולגרמייהו הוא דעבדין לזה תשובתינו נשאר מעל
 ואין ארוכה למחלתינו ולהוציאנו חפשי ודרור מהגלות המר
 הזה יעייש"ה בדבריו הנעמים.

(ב) וביאור ענין גלות השכינה בדרך נגלה המובן לכל
 אדם ראיתי בסה"ק עמוד העבודה (מהגה"ק
 בישראל גדול שמו מו"ה ברוך קאסובר זצ"ל"ה) במאמר

ויכוח השואל והמשיב אות קכ"ג וזלה"ק והואיל דאתי לידן ענין היו צריה לראש אבאר לך ענין גלות השכינה בדרך נגלה המובן לכל אדם וכשתבינהו היטב בודאי תתמרמר מאוד בהקדים לך ביאור הכתוב כי באש ה' נשפט שכבר הקשו רז"ל במדרש מאי נשפט שופט הול"ל והמדרש מתרץ שם לפי דרכו ואני לפי דרכי ויובן גכ"כ מ"ש עמו אנכי בצרה ומ"ש בכל צרתם לו צר כי הנה ארז"ל גבי שור הנסקל יבא בעל השור ויעמוד על שורו כי בעל השור הוא עיקר הנידון ולא השור עצמו כי אע"פ שממיתין אותו בסקילה מ"מ אינו נקרא נידון כי יסורי השור ע"י הסקילה אינם מושגחים בשמים ממעל כי הבהמה אינה מושגחת בהשגחת פרטי' רק השגחה כללי' שלא יאבד המין לגמרי אבל האדם הוא מושגח מלמעלה על כל דבריו הפרטי' הן מה שבגופו או בממונו השגחה פרטית ומדוקדקת ועיין בס' שומר אמונים בסוף ויכוח שני שהביא בשם מהר"מ קורדובירו עשרה מיני השגחות עייש"ה כי דבריו נחמדים והנה כאן בשור הנסקל עיקר הנידון הוא בעל השור שנידון אם יסקל השור ויפסד ממונו או אם לא יסקל ולא יפסיד ממון כי צער ההפסד ממונו של אדם הוא נחשב בעיני הבורא צער גדול יותר מצער יסורי השור ע"י הסקילה כי הלא אנו שוחטים בהמות לאין מספר בשביל אכילת בשר הרי שבשביל תענוג מועט שיהי' לנו ע"י אכילת בשר התיר לנו הבורא שחיטת הבהמות הגם שיש טעם פנימי בדבר לתועלת ניצוצי קדושה אבל זה דרך פשוטו נמצא עיקר הנידון הוא בעל השור והנה ידוע שיש שני מיני כאב דהיינו כאב הגשמי וכאב הרוחני כאב הגשמי דהיינו שמכין אותו במקל על כתפו שבואב לו הכתף והנה המקל הוא גשמי והכתף גכ"כ גשמי וההכאה גכ"כ היא גשמיית שהיא נגיעת גשם בגשם והכאב גכ"כ הוא גשם

שמרגיש בחוש המישוש הכאב וכאב הרוחני הוא צר מר שיש
לאדם לפעמים כמו אם ימות, אצלו בנו אהובו מאד שהי'
מחמד עינו ומשוש לבו נפשו קשורה בנפשו שבודאי צר
לו הוא מר מאוד מאוד והנה ידוע הוא שבאב הרוחני גדול
הוא הרבה מכאב הגשמי לאין שיעור והנה ידוע איך אהבת
הקב"ה אותנו היא אהבה עזה מאוד בלי קץ ותכלית וכל
זה ידוע מאוד למי שמכין ומזמין שכלו להתבונן בטובור
הבורא ית' העצומים עלינו כמו שהאריך בכל זה בעל חובת
הלבבות וכן פירש הזוהר על פסוק הן שמים לא זכו בעיניו
כל מה שהקב"ה משפיע עלינו שפע טובה וברכה נחשב
בעיניו לדבר מועט מאוד לעוצם אהבתו אותנו וחפצו ה'
להשפיע לנו יותר ויותר אלא שאין אנו יכולים לקבל רוב טוב
וכשמשפיעין לאדם איזה טובה גדולה שאינו יכול לסבול אז
נהפכת עליו הטובה ההוא לרעה מאחר שאינו יכול לסבול
וכשאנחנו חוטאים ח"ו אז נתקלקל הבית קבול שלנו ואין
בנו כח לקבל רוב טובה ואז אנו גורמים צער לאבינו שבשמים
שחפצו ורצונו להשפיע לנו שפע טובה מאוד ובשביל שאנחנו
תשושי כח לקבל הטובה ההוא וירא הקב"ה להשפיע לנו
הטובה ההוא לגדל אהבתו אותנו שלא תתהפך עלינו לרעה
משא"כ כשאנחנו צדיקים וזכאין הרי אז מתחזק הבית קבול
שלנו לקבל טובות עצומות ובוזה אנו עושים נחת רוח לאבינו
שבשמים שמתקיים רצונו וחפצו להשפיע לנו כלל דמלתא
שורש כל עבודתינו הוא לחזק כח הקבול שלנו כדי שיוכל
הקב"ה להשפיע לנו טובות עצומות ומי זה האיש אשר לא
ישים דברינו אלה בלבו ויתלהב לבו לעבודת בוראו כי באמת
הוא עבודת עצמו שעובד לעצמו ובשביל עצמו ואבינו אב
הרחמן מבקש מאתנו שנעבוד אותו בשביל תועלת עצמינו
איך לא יתלהב לבנו לאהבה אותו ית' אהבה עזה מאוד מאוד

וכו' ונחזור לענינינו שכל משכיל יתבונן ממה שמפרש הזוהר
 הן שמים לא זכו בעיניו שאין קץ ותכלית לאהבתו ית'
 אותנו ואנחנו הם בנים ידידים וחמודים וחשוקים וצמודים
 אליו והכתוב צווח ומכריז גודל אהבתו לנו כמ"ש הבן יקיר
 לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכור אזכרנו
 עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה'. והנה כשהאומות
 מעלילין עלינו עלילות שקר ודנין אותנו במיתות משונות
 ויסורים קשים ומרים באכזריות עצומה מאוד והנה אנחנו יש
 לנו יסורים גשמיים והקב"ה שרואה כל זה יש לו צער רוחני
 עצום מאוד הרבה יותר מיסורין שלנו כי יסורין שלנו הם
 גשמיים וצער שלו הוא רוחני שרואה שמייסרין את בניו
 כך וכך ומי יוכל לידע גודל צערו ית' עד היכן מגיע כי
 כמו שלא נודע לנו גודל אהבתו ית' אותנו עד היכן מגיע
 כ"כ לא נודע לנו גודל צערו עד היכן מגיע בראותו שמייסרין
 אותנו ביסורים עצומים ומתעללים בנו כי כפי אהבתו אותנו
 כן הוא גודל צערו נמצא כשהם דנין אותנו למיתות אכזריות
 לא אותנו הם דנין כי הוא ית' הוא עיקר הנידון שצער שלו
 הוא הרבה יותר מהצער שלנו כי זה גשמי וזה רוחני ונמצא
 כי לא לאדם ישפוט כי אם לה' וזש"ה כי באש ה' נשפט
 באותו אש שהאומות שורפין אותנו הוא ית' יותר נשפט
 באותו אש ממה שאנו נשפטים בו וזש"ה כ עמו אנכי בצרה
 בלומר עם צרתו אנכי העיקר בצרה כי אלי הדבר נוגע יותר
 ממה שנוגע אליהם וזש"ה כ בכל צרתם לו צר שצרתם הוא
 צרתו ולו צער יותר והנה כשבני אדם אחרים רואים איך
 מייסרין את אחיהם ביסורין אכזריים מצטערים צער גדול
 ובוכין וכל בכייתן אינו אלא מחמת חמלה שחומלים על אחיהם
 שסובלים כל כך יסורים גשמיים בעבור עונותינו הרבים
 ליקח מאתנו כל נתיב טוב וירך וכתף כאשר סופם מוכית

עליהם שעומדים בנסיון ונהרגים ונשחטים ונשרפין על קידוש שמו המיוחד והנה כל בכייתם אינה אלא על חמלתם על אחיהם ושוכחים את הצער הרוחני העצום המגיע לבורא בעת שמייסרין את בניו והאיך לא יתמרמר אדם על זה בזכרו זאת תרדנה עיניו דמעה ועפעפיו יזלו מים מה שגרמנו בחטאינו ולכן אנו צועקים תמיד עשה למענך אם לא למענינו כי צערך הוא יותר גדול וכן עד"ז יש בקשות לאין מספר שמתפרשים עד"ז כמו עזרינו אלקי ישעינו על דבר כבוד שמך וכמו לא לנו ה' כי לשמך תן כבוד וכן רבים כאלה השם ירחם עלינו ויקבץ נדחינו במהרה בימינו עכלה"ק של עמוד העבודה הנ"ל.

(ג) ויש להוסיף על דבריו בביאור הכ' בכל צרתם לו צר עפימ"ש בסה"ק קינת סתרים — גלאנטי על מגילת איכה לא אליכם כל עוברי דרך הביטו וראו אם יש מכאוב כמכאובי אשר עולל לי אשר הוגה ה' ביום חרון אפו וזלה"ק אפשר שרמו באמרו עוברי דרך לגשמות הצדיקים שעוברים ושבים דרך עמוד א' המקשר בין גן עדן עליון ובין גן עדן תחתון הנקרא בזוהר פ' ויקהל מכו"ן ה"ר ציו"ן ובשבתות ויו"ט ור"ח עוברי' באותו עמוד ועולים לג"ע עליון ועומדים שם ונהנים מזיו השכינה עד מוצאי שבת ויו"ט ואחר מוצאי שבת ויו"ט חוזרים ויורדים לג"ע התחתון כמבואר שם וזה אומרו לא אליכם כל עוברי דרך כעין תפלה יהי רצון שלא יגיע אליכם שום צער מאלו הצרות שאני מצטערת אי נמי אתם עוברי דרך שלא אליכם מגיע שום צער מזה הביטו וראו כו' מדברת כדואגת ומצטערת נגד אותם הנשמות ואומרת דרך תימ' היתבן זה שאין אתם מצטערים בצרתי כי ראוי הי' שתצטערו בצרתי כי אין צרתי קטנה שתעלימו עיניכם ממנה כי הביטו וראו וכו' ולכן קומו מתרדמתכם

והתפללו על הצרה וכדאי' בזוהר פ' שמות אלמלא התפלה
 שמתפללים נשמות הצדיקים על החיים לא הו' קיימים בעלמא
 אפי' רגעא חדא אי נמי דרך תימה באופן אחר וכי לא
 אליכם אינו מגיע אליכם צער זה בודאי שמגיע אליכם
 ובדקיימא לן וירעו לנו מצרים ולאבותינו מכאן שהאבות
 מצטערים בקבר אי"כ אחר שאתם מצטערים הביטו וראו אם
 יש מכאוב כמכאובי והתפללו עלי לפי שהנהרג לא נצטער
 אלא מהריגתו והנצלב מצליבתו והמת ברעב [ברעבונג]
 והצמ' בצמאנו אבל מכאובי כולל כלם כאחד יען כי הי' אם
 כל חי ובל צער וצער 'שעובר על א' מבני' הי' מצטערת
 עליו וכדאי' בגמ' שבינה מה אומרת קלני מראשי וכו' ומה
 על דמן של רשעים שנשפך כך על דמן של צדיקים עאכ"ו
 וזה שחזר ופי' דבריו אשר עולל לי כלומר כל מה שהגיע
 לכל א' וא' לי לעצמי הגיע וכל מה שהוגה ה' והגזי' התראות
 ועונשים ביום חרון אפו כולם עוללים לי ואני בעצמי נצטערתי
 וכו' עיי"ש בדבריו הקדושים וזה בכל צרתם שנוגע לכל
 אחד ואחד לו צר כביבול והיינו שמכאובי כולל כלם כנ"ל.
 (ד) ובזוה"ק פרשת ויקהל דף רי"ב ע"א כתב וזלה"ק
 בשעתא דאמרין לי' למשיחא צערא
 דישראל בגלותהון ואינון חייבא די בהון דלא מסתכלי
 למנדע למאריהון ארים קלא ובכי על אינון חייבין דבהו
 חדא הוא דכתיב והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו
 תייבין אינון נשמתין וקיומין באתריהו בגנתא דעדן אית
 היכלא חדא דאקרי היכלא דבני מרעין כדין משיח עאל
 בההוא היכלא וקארי לכל מרעין וכל כאבין כל יסוריהון
 דישראל דייתין עליה וכלהו אתיין עליה ואלמלא דאיהו
 אקיל מעליהו דישראל ונטיל עליה לא הוי בר נש
 דיכיל למסבל יסוריהון דישראל על עונשי דאו' הה"ד

אכן חליינו הוא נשא וגומר כגוונא דא ר"א בארעא בגין דלית חושבנא לאינון יסורין דקיימין עליה דבר נש בכל יומא על עונשי דאור' וכלתו נחתו לעלמא בשעתא דאתיהבת אור' וכד הו' ישראל בארעא קדישא באינון פולחנין וקרבנין דהו' עבדי הו' מסלקין כל אינון מרעין ויסורין מעלמא השתא משיח מסלק לון מבני עלמא עד דנפיק בר נש מהאי עלמא ומקבל עונשי' כמה דאתמר עכלה"ק יעש"ה.

(ה) וכדכרי הזוה"ק מבואר באריכות בהפסיקתא רבתא הנדפס בסוף ספר אליהו זוטא ואעתיק כל לשונו הקדוש וז"ל בשעה שהקב"ה גואל את ישראל ג' ימים קודם שיבא משיח בא אליהו ועומד על הרי ישראל ובוכה ומספיד עליהם ואומר להם הרי א"י עד מתי אתם עומדים בארץ ציה ושממה וקולו נשמע מסוף העולם ועד סופו ואח"כ אומר להם בא שלום לעולם בא שלום לעולם שנא' מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה אומר לציון מלך אלהיך כיון ששמעו רשעים הם שמחים ואומרים זה לזה בא שלום לנו ביום שני בא ועומד על הרי ישראל ואומר באת טובה לעולם באת טובה לעולם שנא' מבשר טוב וגומר ביום השלישי בא ועומד על הרי ישראל ואומר באת ישועה לעולם באת ישועה לעולם שנא' משמיע ישועה וכיון שהוא רואה את הרשעים שהם אומרים כך או' לציון מלך אלהיך קומי אורי כי בא אורך א"ר יוחנן משל למהלך בדרך עם דמדומי חמה בא א' והדליק לו את הנר וכבה ובא אחר והדליק לו את הנר וכבה אמר מכאן ואילך איני ממתין אלא לאורו של בקר כך אמרו ישראל לפני הקב"ה עשינו לך מגורה בימי משה וכבתה בימי שלמה וכבתה מכאן ואילך אין אנו ממתנים אלא לאורך שנא' (תהלים ל"ו) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור וכן אמר

הקב"ה קומי אורי כי בא אורך וגו' א"ר חמא נמשלו ישראל לזית שנא' [ירמיה י"א] זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך ונמשל הקב"ה כנר שנא' [משלי כ'] נר אלקים נשמת אדם מה דרכו של שמן להנתן בנר והם מאירים שניהם כאחת כך אמר הקב"ה וישראל הואיל ואורי הוא אורכם ואורכם הוא אורי אני ואתם נלך ונאיר לציון שנא' קומי אורי כי בא אורך א"ר הושעיא עתיד' ירושלים לעשות פנס לאומות העולם והם מהלכים לאורה מה טעם והלכו גוים לאורך [ישעי' ס'] וכן הוא אומר [שם ב'] והי' באחרית הימים נכון יהי' הר בית ה' בראש ההרים וגו' ונהרו אליו כל הגוים וגו' זה שאמר הכתוב [תהלים ל"ו] כי עמך מקור חיים באורך נראה אור אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע בשביל תורה שנתת לי שנקראת מקור חיים אני עתידה להתענג באורך מאי באורך נראה אור זה אורו של משיח שנא' וירא אלהים את האור כי טוב מלמד שצפה הקב"ה בדורו של משיח ובמעשיו קודם שנברא העולם וגנוז למשיח ולדורו תחת כסא הכבוד שלו אמר השטן לפני הקב"ה רבש"ע אור שגגות תחת כסא הכבוד שלך למי א"ל למי שהוא עתיד להחזירך ולהכלימך בבושת פנים א"ל רבש"ע הראהו לי א"ל בא וראה אותו וכיון שראה אותו נודעוץ ונפל על פניו אמר בוודאי זה משיח שעתיד להפיל לי ולכל האומות בגיהנם שנא' [ישעי' כ"ה] בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו' באותה שעה התרגשו האומות ואמרו לפניו רבש"ע מי הוא זה שאנו נופלים בידו מה שמו ומה סיבו א"ל הקב"ה אפרים משיח צדקי שמו ומגביה קומתו וקומת דורו ומאיר עיני ישראל ומושיע עמו ואין כל אומה ולשון יכולה לעמוד בו שנא' [תהלים פ"ט] לא ישיא אויב בו ובן עולה לא יעננו וכל אויביו וצריז מתבהלים ובורחים מלפניו שנא' (שם)

וכתותי מפניו צריו וגו' ואף נהרות פוסקי' בים שנא' ושמתי
 בים ידו ובנהריו ימינו. התחיל הקב"ה מתנה עמו כשברחו
 [צ"ל כשברבו או כשבחרו] אמר לו הללו שגנזים אצלך
 עונותיהם עתידי' להכניסך בעול ברזל ועושים אותך כעגל
 הזה שכתו עיניו ומשנכין את רוחך בעול ובעונותיהן של אלו
 עתיד לשונך להדבק בחכך רצונך בכך ואמר משיח לפני
 הקב"ה רבש"ע שמא אותו צער שנות רבות הם א"ל הקב"ה
 חייך וחיי ראשך שבוע' גזרתי עליך אם נפשך עצבה אני
 טורדן מעכשיו אמר לפניו רבש"ע בגילת לבי ובשמחת לבי
 אני מקבל עלי ע"מ שלא יאבד א' מישראל ולא החיים בלבד
 יושעו בימי אלא אף אותם המתים שמתו מימות אדה"ר עד
 עכשיו ולא אלו בלבד אלא אף נפלים יושעו בימי ולא נפלים
 בלבד אלא אף למי שעלתה על דעתך להבראות ולא נבראו
 כך אני רוצה ובכך אני מקבל אמרו בשבוע שכן דוד
 בא בו מביאין קורות של ברזל ונותנים לו על צוארו
 עד שנכפף קומתו והוא צועק ובוכה ועולה קולו למרום
 אמר לפניו רבש"ע כמה יהא כחי כמה יהא רוחי וכמה יהא
 נשמתי וכמה יהא אברי לא בשר ודם אני על אותה שעה הי'
 דוד בוכה ואומר יבש כחרש כחי וגו' (תהלים כ"ב) באותה
 שעה אומר לו הקב"ה אפרים משיח צדקי כבר קבלת עליך
 מששת ימי בראשית עכשיו יהא צער שלך כצער שלי שמיום
 שעלה נ"נ הרשע והחריב את ביתי ושרף את היכלי והגליתי
 את בני לבין א"ה חיי וחיי ראשך לא נבנסתי לכסא שלי ואם
 אין אתה מאמין ראה הטל שעל ראשי שנא' [ש"ה ה'] שראשי
 נמל' טל באותה שעה אמר לפניו רבש"ע עכשיו נתישב' דעתי
 עלי כי דיו לעבד שיהי' כרבו. א"ר יצחק שנה שמלך המשיח
 נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה מלך פרס
 מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי ליטול עצה מהם ויחזר

מלך פרס ומחריב את כל העולם וכל האומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומרים להיכן נבא ונלך להיכן נבא ונלך ואומר להם בני על תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע ימי גאולתכם ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי בגאולה ראשונה הי' לכם צער ושעבוד מלכיות אחריה אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכות אחריה שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא ועומד על גג ב"ה והוא משמיע להם לישראל ואו' ענוים הגיע זמן גאולתכם ואם אי אתם מאמינים ראו באורי שזורח עליכם שנא' (ישעי' ס') קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח ועליכם בלבד זרח שנא' (שם) כי הנה החשך יכסה ארץ וגו' ועליך יזרח ה' וגו' באותה שעה מבהיק הקב"ה אורו של מלך המשיח ושל ישראל והולכים כלם לאורן של מלך המשיח ושל ישראל שנא' והלכו גוים לאורך ומלכים לנוגה זרחך ובאים ומלתכים עפר תחת רגליו של מלך המשיח שנא' [שם מ"ט] ועפר רגלך ילחכו ובאים כלם ונופלים על פניהם לפני משיח ולפני ישראל ואומרים נהיה לך ולישראל לעבדים וכל א' מישראל אלפים ושמונה מאות עבדים יהי' לו שנא' [זכרי' ח'] בימים ההמה אשר יחזיקו י' אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם כי שמענו אלקים עמכם ושנו רבותינו עתידין אבות העולם לעמוד בניסן ואומרים לו אפרים משיח צדקינו אע"פ שאנו אבותיך אתה טוב ממנו שסבלת עונות בנינו ועברו עליך מדות קשות ורעות מה שלא עברו על הראשונים ועל האחרונים והיית שחוק ולעג באומות בשביל ישראל וישבת בחשך ואפילה ועיניך לא

ראו אור וצפד עורך על עצמך וגופך הי' יבש כעץ ועינך
חשבו בצום וחכך יבש כחרס וכל אלו מפני עונות בנינו
רצונך שיהנו בנינו מטובה זו שהשפיע הקב"ה לישראל שמא
בשביל צער שציערת עליהם ביותר וחבשוך בבית האסורין
אין דעתך נוחה מהם אמר להם אבות העולם כל מה שעשיתי
לא עשיתי אלא בשבילכם ובשביל בניכם שיהנו מטובה
זו שהשפיע הקב"ה לישראל אומרים לו אבות העולם אפרים
משיח צדקינו תנוח דעתך שהנחת דעת קונך ודעתינו. א"ר
שמעון בן פזי באותה שעה מגביה הקב"ה למשיח עד שמי
השמים ופורש עליו מזיו כבודו מפני א"ה מפני פרסיים
הרשעים אומר לו אפרים משיח צדקינו הוי דין על אלו
ועשה בהם מה שנפשך חפצה שאלמלא רחמי שגברו עליך
ביותר כבר אבדוך מן העולם כרגע אחד שנא' הבן יקיר
לי אפרים אם ילד שעשועים וגו' למה רחם ארחמנו ב'
פעמים אלא רחם בשעה שהי' חבוש בבית האסורים שבכל
יום ויום הי' מחרקין שניהם ומרמזים בעיניהם ומנענעין
בראשיהם ומפטירין בשפשוותיהם שנא' כל רואי ילעיגו לי
יפטירו בשפה יניעו ראש וגו' כל המזמור ארחמנו בשעה
שהוא יוצא מבית האסורים שלא א' וב' מלכיות באים עליו
אלא מאה וארבעים מלכיות מקיפין אותו ואומר לו הקב"ה
אפרים משיח צדקי אל תירא מהם בי כל אלה ברוח לפתוך
ימותו שנא' וברוח שפתיו ימות רשע מיד הקב"ה עושה
לו למשיח שבע חופות של אבנים טובות ומרגליות ואזמרגדין
וכל חופה וחופה נמשכין מתוכה ד' נהרות של יין וחלב
ודבש ואפרסמון טהור ומחבקו הקב"ה בפני הצדיקים ומכניסן
לחופה ורואין אותו כל הצדיקים ואו' להם הקב"ה צדיקי
עולם עדיין לא נטל אפרים משיח צדקי חצי צערו עדיין
יש לו מדה אחת שאני נותן לו שלא ראתה עין מעולם שנא'

עין לא ראתה אלהים זולתך וגו' באותה שעה קורא הקב"ה לרוח צפונית ולרוח דרומית וא"ל כבדו ורבעו לפני אפרים משיח צדקי בכל מיני בשמים שבגן עדן שנא' עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני וגו' קומי אורי כי בא אורך בשעה שהקב"ה אומר לציון קומי אומרי' לפניו רבש"ע עמוד אתה בראש ואגי אחריך א"ל יפה אמרת שנא' עתה אקום יאמר ה' שאי סביב עיניך וראי באותה שעה מביא הקב"ה אליהו ומשיח וצלוחית של שמן בידיהן ומקליהן בידיהם ונקבצים כל ישראל לפניהם ושכינה לפניהם ונביאים מאחריהם ותורה מימינם ומה"ש משמאלם כו' כדאי' בפרק כ"א סא"ז ח"ב: עוד שם לאמור לאסורים צאו עומד ומסיח במלך המשיח כה אמר ה' בעת רצון עניתך כו' ואצרך ועד עכשיו הוא עתיד להבראות אמרו רבותינו אין סוף ליסורים שהוא מתיסר בכל דור לפי עונות הדור אמר הקב"ה באותו שעה אני בורא אותו בריה חדשה ואינו מתיסר עוד ואצרך ואתנך לברית עם מהו לאמר לאסורים צאו ג' גליות נעשו בי' שבטים אחת גלתה לסמבטיון וא' גלתה לפנים מסמבטיון וכשם שיש מא"י לסמבטיון כך יש מסמבטיון לשם וא' גלתה לרבונה של רבלתה ונבלעה שם לאמר לאסורים צאו לאלו שנתונים בסמבטיון לאשר בחשך הגלו לאלו שנתונים לפנים מסמבטיון ולאלו שנבלעו ברבלתה הקב"ה עושה להם מחילי' מחילים מלמטה והם הולכים בהם עד שהם באים תחת הר הזתים שבירושלים והקב"ה עומד עליו והוא נבקע והם עולים מתוכו שנא' ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים אשר על פני ירושלים מקדם ונבקע הר הזיתים מחציו מזרחה וימה הה"ד אמרת בלבבך מי ילד לי את אלה ואני שכולה וגלמודה גולה וסורה ואלה מי גדל הן אני נשארתי לבדי ואלה איפה הם. ואלו

גליות אינם לבד אלא כ"מ שיש שם ישראל מתכנסין ובאין
שנא' הנה אלה מרחוק יבאו הנה אלה מצפון ומים אלו
שנתונים במקומות רחוקים באספמיא ואלו מארץ סינים אלו
בני יונדב בן רכב ומי שהוא מהלך בדרך הוא רעב וצמא
והם אינם כן אלא לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכם שרב
ושמש ולא עוד אלא שהקב"ה משפיל לפניהם את ההרים
ועושה אותם דרבים לפניהם וכן כ"מ שהוא עמוק מגביהו
לפניהם ועושה אותם מישור דכתיב ושמתי כל הרי לדרך
ומסילותי ירומון וכיון שהם מתכנסין ובאין הקב"ה אומר
לשמים וארץ מה אתם עומדים כשהיתה כנסת ישראל
אבלה נתאבלתם עמה דכתיב אלביש שמים קדרות ושק
אשים כסותם ועכשיו שבאת השמחה שישו ושמחו עמה שנאמר
רני שמים וגילי ארץ פצחו הרים רנה עב"ל הפסיקתא הנ"ל.
(ו) ובסה"ק נועם אלימלך בפרשת שמות על הפ' וישב
משה אל ה' וגו' ומאז באתי לדבר בשמך
הרע לעם הזה והצל לא הצלת וזלה"ק הוא כפול לשון כיון
שאמר הרע לעם הזה ממילא לא הציל אותם ונראה פי'
דהנה אנחנו בגלות המר הזה אשר בצרותינו לו צר
וגלתה השכינה עמנו אין לנו לדאוג ולהתאונן אלא
על גלות השכינה ולא לחשוב כלל על צרותינו כ"א
על צער וגלות השכינה ואלו היו מגמותינו וצערינו
רק על צער השכינה ולא על צערינו בוודאי היינו
נגאלים מיד אך כי בשר אנחנו ובלתי אפשר לנו
לסבול צרותינו ומכאובינו לכן ארכו לנו הימים בעונינו
הרבים בגלות המר מחמת שאנו משתתפים צערינו
ומכאובינו עם צער השכינה ואנו חוששים על צערינו
ואלו הי' צדיק אחד כנ"ל הי' מציל את כל העולם
כולו מן הגלות וז"ש מרע"ה ומאז באתי לדבר בשמך

פירוש כל דבורי לא הי' רק בעבור שמך הגדול והקדוש
 שהיא בגלות ולא בשביל גלותינו והסי' וראי' שאמת אתי
 שכונתי לא הי' רק בעבור שמך הקדוש כי אני רואה
 שפרעה הרע לעם הזה שזה סי' לאדם הרוצה להוכיח את
 חבירו או לדבר דברי קדושה איך ידע שכונתו הי' רק
 לשמים בלי מחשבה ופניה אחרת אם רואה בדברו לפני
 אנשים שאינם מהוגנים והם כועסים על דבריו בודאי הי'
 דבריו בכונה שלימה לשמים בלבד ובע"ה דבריו יעשו
 רושם וז"ש מרבע"ה כל דברי לא היו לשום כונה אחרת
 רק בשמך ממש והראיה שהרע לעם הזה ומאחר שהיו דברי
 רק למען קדושת שמך א"כ מן הראוי הי' שיגאלו ישראל
 מיד ומדוע הצל לא הצלת ובו' עכדה"ק.

זה לדעתי כוונת המדרש פ' ואתחנן פרשה ב' אות ו'
 אמר משה לפי הקב"ה רבש"ע כשתהא רואה בניך
 בצער ואין מי שיבקש רחמים עליהם מיד ענה אותן אמר
 לו הקב"ה חידך בכל שעה שיקראו אותי אני אענה אותם
 דכתיב כה' אלהינו בכל קראנו אליו היינו בשעה שיקראו
 „אותי“ דייקא מה שנוגע לי הצער השכינה הקדושה אני
 אענה אותם מיד דכתיב כה' אלקינו בכל קראנו צריך להיות
 „אליו“ מה שנוגע לו כביכול אז מיד ימלא ה' בל משאלות
 לבנו לטובה כנ"ל.

(ז) ועיי' בסה"ק בני י"ששכר (מאמר חדש כסלו מאמר
 ב' אות ל"ז) שכ' וזלה"ק שיר למעלות אל ה'
 בצרתה לי קראתי ויענני ה' הצילה נפשי משפת שקר מלשון
 רמיה יש לדקדק אומר אל ה' בצרתה לי קראתי הל"ל
 בסדר קראתי אל ה' ב' בצרתה בצרה מיבע"ל ג' מהו הנרצה
 אח"כ הצילה נפשי משפת שקר וכו' והנראה דהנה כ' כ"פ

כאשר האדם מתפלל מחמת שצר לו על איזה דבר הנוגע
 אליו אינו בטוח שתקובל תפלתו משא"כ כשמתפלל לצורך
 גבוה כי בעת היצר לאיש ישראלי שכינה מה אומרת קלני
 מראשי ובפרט בעת היצר לו מחמת הצורך הנה זה ח"ו
 העדר כבודו ית"ש באמור עם ה' אלה וכו' וכשמתפלל
 האדם באופן כזה היינו שאינו חושש לצערו רק על צער
 השכינה כביכול בטוח הוא שלא תוחזר תפלתו ריקם וטעמא
 רבה אית בי' גם ע"פ פשוטו דהנה כשמתפלל האדם לצורך
 עצמו הנה יש מיימינים ומשמאילים ויכול להיות שתוגבר
 ח"ו מה"ד שמאל משא"כ בשהאדם התפלל כביכול על ישועתו
 ית"ש שיתגלה מלכותו ותהי' יחודא שלים לחבר הדודים
 מי הוא זה ואיזה הוא אשר יקטרגנו ע"ז ח"ו בודאי כל
 צבא מרום כולן כא' יעידון ויגידון מהראוי שתקובל תפלתו
 של המתפלל. ובדבר הזה פירשנו בדברי משרע"ה בתפלה
 הראשונה של ישראל אצל הים בעת צאתם ממצרים כתיב
 ויצעקו בני אל ה' ויאמרו המבלי אין קברים במצרים
 לקחתנו וכו' ויאמר משה אל תיראו התיצבו וראו את ישועת
 הוי' אשר יעשה לכם היום וכו' ה' ילחם לכם ואתם תחרישון
 דקשה מה הלשון התיצבו והרי השי"ת אמר שיסעו גם מ"ש להם
 ואתם תחרישון הלא יותר טוב שיתפללו גם הוא התפלל עד שא"ל
 הש"י מה תצעק אלי וכו' אך הוא לדעת הוא הדבר אשר דברנו
 דהנה הש"י כביכול מקפיד ביותר על צער הבנים מן המגיע
 לכבודו ית"ש כדאשכחן בירבעם כששלח ידו על הנביא
 וכמשאחז"ל ממילא לפ"ז מן החובה עלינו להיות אהבתינו
 אליו ית"ש ג"כ באופן זה וכמים הפנים לפנים וכו' שאנחנו
 לא נקפיד מהמגיע אלינו רק על המגיע. לכבודו ית"ש וזה
 שתמצא אשר הש"י אמר למשה נקום נקמת בניי מאת
 המדינים ומשה אמר לישראל החלצו מאתכם וכו' לתת

נקמת ה' במדין והבן והנה אצל הים הי' התפלה הראשונה שהתפללו ישראל בצאתם ממצרים הנה אמרו אל משה המבלי אין ובו' הנה זה יורה כי אימת מות נפלה עליהן וחששו על צערן והתפללו על הנוגע אליהם לא כן הוא סדר התפלה האמיתית מן אנשי האמת שהם מניחין את מעמד ומצב שלחן אפי' אם ישארו ח"ו באותו מצב אינן מקפידין ואינן מקפידין רק על צער השכינה כביכול ועל כבוד שמים וזה אשר למד אתן משה התיצבו [ר"ל תחשבו לכם בתפלתכם שאינכם חוששין להתעלות מהמצב אשר אתם כעת] וראו את ישועת ה' (רצ"ל זאת אשר תראו לפעול בתפלתכם ישועת ה' כביכול צדיק ונושע) אשר יעשה לכם היום [רצ"ל והשי"ת הוא כביכול יניח את שלו ויעשה בשבילכם הבן] ואמר ה' ילחם לכם (הוא ית"ש ילחם לכם לכבודכם ובשביל מה שנוגע אליכם) ואתם תחרישון [מזה דייט מהנוגע אליכם רק התפללו על הנוגע לכבודו ית"ש וכנ"ל] והנה כאשר ידע האדם כל זה הנה אפשר ואפשר שיאמר בתפלתו במו פיו רבש"ע איני חושש לכבודי ולצערי רק על בבודך הנוגע אליך כביכול אבל הבוחן לבבות הוא יודע אם אמת נכון הדבר שתגדל בלבו צער השכינה כביכול יותר מן צערו ובאם ח"ו הדבר הזה אינו אמיתי בלב הנה חטא לה' מה שדיבר לפניו שפת שקר ולשון רמי' וזה הנראה לפרש בכאן אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני רצ"ל כשאני מתפלל אל הדבר הנוגע אל ה' כביכול אז קראתי ויענני בודאי כנ"ל וז"ש בצרתה לי כי כשיש לישראל ח"ו איזה צער הנה שכינה מה אומרת ובו' הבן וכיון שאני יודע כ"ז אפשר לומר כן במו פיו בתפלה והאמת אינו ז"ש ה' הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמי' וכנ"ל הבן הדבר עכ"ד הקדושים המתוקים.

(ח) ועיי' בתיזוה"ק תיקון כ"א [דף מ"ז ע"ב] אין קול ענות גבורה דא שברים ואין קול ענות חלושה דא תקיעה אלא קול ענות אנכי שומע תרועה דסלקא בעניא דא בתר דא כתרועה ובג"ד אשרי העם יודעי תרועה ובבאר לחי ראי (בח"ב בנדפס דף ק"ע ע"א) כ' שם וז"ל לענינינו אין קול ענות גבורה דא שברים פי' שאין תכלית הטובה של הגאולה כשהוא בבחי' שברים מסטרא דגבורה אעפ"י שהוא במהירות כי החבלי משיח גדולים הרבה בנ"ל ואין קול ענות חלושה דא תקיעה וגם אין תכלית הטובה כשהגאולה הוא בבחי' תקיעה שאין החבלים גדולים כ"כ כי עיי' נתעכב הגאולה הרבה בעוה"ר כנ"ל עכ"ל ובד"ה אשרי העם יודעי תרועה [פי' שם בבאר לחי ראי וז"ל] היינו שאם ישראל משתתפי בצערה של השכינה הקדושה שהוא מתרפקת על דודה בבחי' תרועה אז נגאלים בלא חבלי משיח ואין הגלות מתארך כ"כ משא"כ אם אין מצטערים בצער השכינה בבחי' תרועה אז ממ"נ אם הוא בבחי' תקיעה הגם שאינם סובלים יסורים הנה הוא רעה היותר גדולה כמה דאתמשך גלותא בעוה"ר ואם הוא בבחי' שברים דלא אתמשך הוא קשה לסבול היסורים הגדולים כנ"ל עכלה"ק יעיש"ה.

(ט) ואחר כל החזיון הזה יאמר נא ישראל המאמין בהשי"ת ובתורתו הקדושה תורה שבכתב ותורה שבע"פ ובדברי חז"ל איך לא נבוש ולא נכלם ואיך נעיו פנינו לומר לפני הקב"ה ושכינתי' אשר מלוא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיני' שיהי' נדחה ח"ו עוד ביאת משיח צדקינו היינו שיהי' עוד סובל היסורים הקשים הרעים ומרים אשר אין סוף להם כמ"ש בזוה"ק ובפסיקתא רבתא הג"ל (באות ד' וה') ושתהי' השכינתא קדישא עוד

בגלותא ועוד תהי' שכיבת לעפרא ח"ו בין עומק הקליפות
 [כמבואר בסידור קול יעקב על חרוז מקדש מלך והתנערי
 מעפר] ושמו הגדול והקדוש יהי' עוד ח"ו מחולל בין העמים
 ולא יהי' השם שלם והכסא שלם ח"ו ויהי' עוד כביכול
 בצער הגדול כנ"ל והתוה"ק תהי' מושפלת עד לעפר עוד
 ח"ו ונפשות מישראל יפלו בכל יום אלפים ורבבות לבאר
 שחת ח"ו עי"ד גידולם על חכמת חזוניות ובילדי נכרים
 ישפיקו המתרבה והולכת בעו"ה בכל יום ויום באין מפריע וכל
 זה כדאי ח"ו רק שיהי' שלום לנו לגופינו ובממונינו בינו נא
 זאת עד היכן דברי האומרים כן מגיע בטח כי טח מראות
 עיניהם ומהשכיל לבותם לא ידעו ולא יבינו במה יכשלו.
 ומה יענו לדברי רבינו הגדול והקדוש הרמב"ם ז"ל בפ"א
 מה' מלכים ה"א שכ' וז"ל וכל מי שאינו מאמין בו
 או מי שאינו מחכה לביאתו לא בשאר נביאים בלבד
 הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו וכו' הרי מבואר בדברי
 רבינו שלא בלבד מי שאינו מאמין במשיח הוא כופר אלא
 אפילו מי שמאמין בו רק שאינו מחכה לביאתו כולל לו יחד עם
 האינו מאמין בו לקרותם כופרים בנביאים ובתורה ובמשה
 דוק ותשכח בעכ"ר שכן הוא דאל"כ ל"ל להרמב"ם לינקט
 בתרתי בבי מי שאינו מאמין בו או שאינו מחכה לביאתו
 הלא כיון שאינו מאמין בו ממילא אינו מחכה לביאתו כלל
 על דבר שלא יהיה כלל (לפי דעתו הנכזבה וחסרון אמונתו)
 אלא ודאי דגם אם מאמין בו אלא שאינו מחכה לביאתו
 רוצה שיבא בזמן מאוחר ואין מחכה לו בכל יום שיבא
 ה"ז ג"כ כופר בתורת משה וכו' ע"כ שפיר מדויק לשון
 הרמב"ם ז"ל מ"ש או וכו'.

ואני תמה אקרא על האומרים כי מחמת אהבת ישראל
 אשר ידאגו עליהם בראותם צרות הגופים אשר לחרב

לחרב ואשר לרעב לרעב וגו' עיד"כ מתפללים לדחות ביאת משיח צדקינו ולגרום כל הנ"ל הלא מבואר ברשיו"ל בפרשת כי תצא כ"ג פסוק ט' [מובא בטו"ז ה' חנוכה סי' עת"ר סק"ג יע"ש] ח"ל בנים אשר יולדו להם דור שלישי וגו' ושאר אומות מותרין מיד הא למדת שהמחטי' לאדם קשה לו מן ההורגו שההורגו הורגו בעוה"ז והמחטיאו מוציאו מן העוה"ז ומן העוה"ב לפיכך אדום שקדמה בחרב לא נתעב וכן מצריים שטבעום ואלו שהחטיאום נתעבו עכ"ל. וא"כ אם על הריגת הגופים רחמנא לצלן ירעישו. יותר הי' להם להרעיש על המחטיאים ומפילים נפשות מישראל אלפים ורבות בכל יום ויום לבאר שחת והלא המחטיאו יותר מן ההורגו ולמה לא הרעישו ע"ז עד כה וגם עתה לא יחישו ולא ידאגו ולא ירעישו ע"ז כלל אולם בצדק נאמר דברי האהל יעקב אשר הבאתי לעיל [במאמר ג'] במשלו הנעים ההבדל מהחולאים אשר המה מבני התושבים ויש להם קרובים ובין החולה אשר הוא מארץ רחוקה מאד אשר עליו זלג דמעות האיש אשר בא לבקרם ותמהו האנשים עליו מה זה תבכה על חולה זה יותר מעל כל החולים השוכבים פה ויען ויאמר הלא לכם לדעת כי אין סכנת כל החולים כגודל סכנת האומלל הזה כי זה הוא תושב העיר וזה יש לו קרובים אחים ואחיות והמה משתדלים הרבה ובאין ספק יעשו כל מה שיש בכחם לעשות להחיש מפלט לו לא כן האומלל הזה הלא הוא נברי וזר מארץ רחוקה בא גם בן ואח אין לו פה או מי ישתדל בעדו לעסוק בעבורו בצרכי רפואתו מי ישתדל בעד הצלחתו כן וכן התמרמר הנביא ע"ה כי על הצרות שהזכיר אשר למות למות אשר לחרב לחרב וגו' שהמה צרות הגופות עכ"פ אין ספק בדבר שיזדמן בבני אדם מתעוררים לעורר

בבכי ולבקש רחמי שמים על צרות כאלה כי הגוף יש לו קרובים הרבה אשר המה יעוררו לבקש רחמים על פגעיו המעיקים אותו אבל אהא כי מי יחמול עליך ירושלים ומי יגוד לך כי הפסד זה המגיע לנפשות ישראל אין מי שירגיש באב כל מאומה כי הנפש הוא מתנכרת כנכרי וזר מי יתעורר לחוש עלי' לבקש בעבורה רחמי שמים מי יתעורר להכין אותה ולסעדה בבר לב ובנקיון כפים כנ"ל יעש"ה. השי"ת ירחם על הנפשות ישראל ועל הגופים בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו.

עוד שמעתי אומרים ותולין עצמן באילן גדול בתפלה הנדפסת בשערי ציון בתקוני תפלה ליום ראשון במש"כ שם. והראנו פני משיחך בשמחה ובטוב לבב באופן שנוכל לסבול אנחנו וכל עמך בית ישראל ושיבשו עצמן לומר הפשט שח"ו הכונה אומר שרוצה לראות פני משיחינו רק באופן שנוכל לסבול טובל אם לא יכולים לסבול אינו רוצה בביאתו ח"ו רחמנא לצלן מהאי דעתא כי אפי' לפי שיבושם שמה שהתפלל באופן שנוכל לסבול כונתו לסבול החבלי משיח אבל איך שפטו מדבריו לומר שבאם לא יכולים לסבול רוצה ח"ו שיודחה ביאת המשיח אדרבא אפי' לפי הבנתם שקאי על החבלי משיח נראה מדבריו והראינו פני משיחך וגו' באופן שנוכל לסבול כונתו אבל אם לא יהי' יכול לסבול אינו רוצה לראות פני משיח רק דייתי ולא איחמיני' וכדמצינו גם בסנהדרין דצ"ח ע"ב בעולא ורבה מפני שפחדו שלא יהי' יכולים לסבול חבלי משיח אמרו ייתי ולא איחמיני' היינו שהם יהי' נדחים מפני משיח [ועיי' לעיל מאמר ב' אות ד'] אבל לא אמרו ח"ו שמפני שהם לא יהי' יכולים לסבול לא ייתי ולא איחמיני' ח"ו לומר בן דק אמרו ייתי ולא איחמיני' וזה ג"כ אפי' לפי הבנתם כוונת התפלה הנ"ל והראינו פני

משיחך וגו' באופן שנוכל לסבול הא אם לא יהי' יכול לסבול אינו רוצה לראות פני משיח רק ייתי ולא איחמיני' וכדאמרו עולה ורבה בסנהדרין צ"ח בנ"ל.

אולם דכ"ז לפי שטותם אבל המעיין בצדק יראה דלא מיירי כלל בתפלתו מחבלי משיח רק כוונתו פשוטה והראינו פני משיחך בשמחה ובטוב לבב באופן שנוכל לסבול אנחנו וכל עמך בית ישראל היינו שנוכל לסבול השמחה בראות פני משיחינו כמבואר באוהה"ק בפ' ויגש אות כ"ו וזלה"ק וטעם אמרו לאמר נתחכמו לבשרו בדרך שלא יסתכן יעקב כי דבר ידוע הוא כי בשורה טובה בשתהי' על יגון ומה גם כשתהי' מופלאת לרוב השמחה יסוכן האדם ויחלש ויגוע פתע פתאום אשר ע"כ חששו על הדבר והתחכמו לדבר אליו בדרך שלא תארע תקלה והוא אומרו ויגידו לו לאמר פי' אמרו לו שיש להם בשורה לאמר לו ובוה תתרחב נפשו וישמח לבו ואח"כ אמרו לו עוד יוסף חי ולא נסתכן כי הוכן בלבו הכנת קבלה בשורה טובה עכלה"ק יעש"ה וזה ג"כ כוונת התפלה הנ"ל והראינו פני משיחך בשמחה ובטוב לבב באופן שנוכל לסבול אנחנו וכל עמך בית ישראל היינו שלא נסתכן ח"ו מרוב השמחה שתהי' מופלאת כנ"ל.

ובאמת כן מבואר בזהר הקדוש שע"כ תהי' הגאולה מבצבץ ועולה לאט לאט כמו שחר כדי שנהי' יכולים לסבול רוב השמחה והטובה ועיי' בזה גם בספר יד יוסף [המזבא בשו"ת קול אריה בפתח טוב אות י"ב באורך יע"ש] ובסה"ק עבודת ישראל בפרשת בחקתי ובתפארת בנים על הגדה ש"פ על מאמר שהחינו וקיימנו שהאריכו בזה בדפח"ח יע"ש.

(י) רשמעתי אומרים מדברי הברטנורא (בסוף פ"א דאבות) על המתני' רשב"ג אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום פי' הברטנורא

בין המלכיות ובין אדם לחבירו עכ"ל והנה פשוט שאין מזה אף כדמות ראי' כלל לומר שצריכין להתפלל על שלום ולא על הגאולה קרובה דהנה הרב הברטנורא ז"ל [בלבד מה שהוא יחיד בפ"י זה במתני' שם] הוא עצמו כ' שם במשנה זו דהיינו רק שישובן של בני"א מתקיים ואין זה כמו שלשה דברים העולם עומד דלעיל [היינו תורה ועבודה וגמ"ח] עכ"ל הרי דזה אינו לפירושו בזה רק מסדר הנהגות נימוסיות בעולם בעת שנים כסדרן אבל לא שצריכין להתפלל עליהם (וכמו שחשיב שם "הדין" ובודאי לא יתפללו שיהי' דין ודברים וטו"ת בין בני"א) אבל בעת המלחמה כזו בודאי צריכין בני"י עם קרובו להתפלל רק על הגאולה כנז' ומובן גם לדרדקי בי רב שאין מזה ראי' והובחה להיפך כנז"ל. וגם איך נתפלל על שלום העמים לפני הקב"ה הלא מבואר בזוה"ק פ' מקץ [דף קצ"ו ע"א] דמשא מטולא איהו כביכול מטולא איהו עלי' דקב"ה שלום דעמין עכו"ם עכל"ה ואיך נבקש מלפניו ית"ש דבר שהוא קשה לו להש"י והיתכן זה לעשות למי שאוהב השי"ת א"ו להתפלל רק על הגאולה במהרה בימינו.

זע"יין במדרש פ' בלק אשורנו ולא קרוב ומשה אמר כי קרוב יום אידם משל למה"ד למלך שהי' מהלך בדרך והי' צמא ושאל אם המים קרובים או רחוקים אמר האוהב הם קרובים אמר השונא הם רחוקים וחזר נפשו בדברי האוהב זה"ש הנביא כי קרובה ישועתי לבא עכ"ל ובספר עיר גבורים כתב לפרש פתרון המשל הוא משל למלך שהיה מהלך בדרך רמז למלך עליון שבכל צרותינו לו צר ובכל הדרך שאנחנו הולכים גולים הוא הולך עמנו. שהי' צמא רמז שהוא מצפה תמיד לגאלינו שנא' [לכן יחכה לרחמכם וגו'] כאדם הצמא ושוקק על המים כמו כן צמאה נפשו לקרב הגאולה הנרמזה

במים שנא' (ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים) זהו ששאל אם המים רחוקים היינו הגאולה הנרמזה במים השונא אמר רחוקים הם שהרי יש זמן קצוב לימות המשיח והוא רחוק בוודאי והאזהב אמר קרובים הם שאף על פי שיש לו זמן קצוב מכל מקום אם זכו ישראל יחוש להם זמן הגאולה כארז"ל בעתה אחישנה לא זכו בעתה זכו אחישנה. ומאחר שהדבר תלוי בתשובה ומעשים טובים א"כ בוודאי קרוב הוא שנא' [כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו והמשכיל יבין זה].

מאמר ה' מאמר הכולל.

(א) עכ"פ מבואר מכל מה שכתבנו לעיל דהעיקר לבקש רק על הגאולה שלימה ולא להשגיח בלל על צערינו. ולדחות ח"ו את ביאת משיח צדקינו. אך כיון שבעו"ה אין עושים כן ומבקשים רק על שלום ושמיח צדקינו יבוא אחר איזה שנים רק שכעת מקודם יהי שלום לגופינו ע"כ הכעס והקצף הוא גדול עלינו כ"כ עד שאין השי"ת שומע כלל צעקתינו וגם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואדרבא שגורמים בעצמינו שהחבלי משיח מתגברות והולכת מאד מאד מיום ליום יותר ויותר ולדעתי זה הכוונה בפ' קרח ושמרתם את משמרת הקודש ואת משמרת המזבח ולא יהי עוד קצף על בנ"י וידוע הוא שהתוה"ק הוא בכל עת ובכל זמן מלמדת אותנו דרך ה' וצ"ב מה מלמדינו כעת בזה ולפי הנ"ל הכוונה כך הוא ושמרתם (מלשון ואביו שמר את הדבר) את משמרת הקודש ואת משמרת המזבח היינו שנהי' מצפים ומשתוקקים רק לבנין ביהמ"ק ובנין המזבח זה יהי' עיקר כוונתינו ובקשותינו ואז לא יהי' עוד קצף על בני ישראל שלא יהי' הכעס וההסתער פנים עלינו כ"כ רק שנזכה

לביאת משיח צדקינו ברחמים והבן (וכעין זה פי' ג"כ בתפארת
בנים על הגדה ש"פ בדף הספר ל"ג ע"א וע"ב עיי"ש לדרכו).
והבט וראה איך דברינו אלה מבוארים בקרא פ' וילך
וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים והסתרתני פני מהם
והי' לאכול ומצאהו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא
כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה היינו ואמר ביום
ההוא הטעם למה הקצף וההסתר פנים גדול כל כך הוא משום
שאין „אלקי בקרבי“ היינו שבקרב לבינו לא היינו מחשבים
הצער אלקי אשר בכל צרתם לו צר שעיקר הצער מגיע לו
כביכול ושנבקש רק על הגאולה רק צערינו היינו מחשבים
ע"כ מצאוני הרעות האלה כנ"ל והבן היטב.

(ב) ובאמת אם הי' האדם משים לנגד עיניו הצער שיש
להשכינה הקדושה כנ"ל והצער שסובל משיח
צדקינו אשר אין סוף ליסורים שהוא מתסר בכל דורו כנ"ל
[במאמר ד' אות ד' וה'] אז בודאי לא הי' צערינו נחשב
בעינינו לצער כלל והיינו מבקשים רחמים רק על ביאת
משיח צדקינו כאשר ראיתי בסה"ק תפארת בנים על הגדה
ש"פ דף הספר מ"ג ע"ב שפי' הפסוק לא הביט און ביעקב
ולא ראה עמל בישראל ד' אלקיו עמו ותרועת מלך בו
ותרגום יונתן ויבבית מלכא משיחא מיבבא ביניהן וזלה"ק
כי הנה מי שהוא בצער ר"ל אם הוא רואה אדם שיש לו
צער גדול ר"ל יותר ויותר כמה פעמים מצערו הוא שותק
ומקבל צערו בטובה וטוב לפניו ונותן שבח והודי' מה
שלא בא לידו הצער הגדול של חבירו וזה שאמר דהע"ה
ביום צרתי ד' דרשתי לילה נגרה ולא תפוג מאנה הנחם
נפשי אזכרה אלקים ואהמיה אשיחה ותתעטף רוחי סלה
אחזתי שמורות עיני נפעמתי ולא אדבר דהיינו ביום צרתי
[שאני סובל צער] דרשתי (היינו דורש ה' איך הוא מעמד

השכינה הקדושה בגלותא) לילה נגרה היינו הפי' שהיסורים שלי הם גדולים שאינם מניחים לי לישון כמו שאמרו הפשטנים ולא תפוג (שאינם נפסקים כלל עד אשר) מאנה הנחם נפשי [הנה] אזכרה אלקים ואהמי' [כאשר אזכור את עצמי מעמד ומצב השכינה בגלות איך היא בעת בעוה"ר ביסורי' דאיהי אתתרכת מבית בעלה ובניה והיא הולכת ומשוטטת מדוך לדוך ומפלן לפלן ובוכת ומיללת מאין הפוגות על צערה והגעגועים שלה] אשיחה ותתעטף רוחי סלה [הנני רואה שהם גדולים מהיסורים שלי עד שהנני מסיח דברים ביני לביני מגודל הצער שיש לי במה שהנני שותף בצערה של השכינה ותתעטף רוחי בקרבי מגודל היגון שיש לי יותר מן צער של היסורים שלי וממילא שעי"ז] אחזתי שמורות עיני (כלומר שכל מה שהייתי יושב ומשתוקק מלשון ואביו שמר את הדבר שיקבל מעלי את היסורים שלי נפעמתי ולא אדבר [עוד מענין היסורים והצער שלי שום דיבור כיון שהייתי רואה שהצער של השכינה הם גדולים הרבה יותר מצערי כנ"ל] וזה שאמר הכ' לא הביט און (הם היסורים כמ"ש באיוב ה' עמל ואון) ביעקב ולא ראה עמל בישראל היינו שגם בזמן הגלות הנה כל אחד מיעקב ומישראל הוא מלא יסורים עמל ואון אין ניכר ואין נראה בפניהם שיהא דואגים דאגת צרותיהן ויסוריהם והטעם כי ה' אלקיו עמו (שהם מחשבים תמיד בהצער של השכינה שהוא עמהם בגלות וזה שתרגום יהונתן ויבבית מלכא משיחא מיבבא ביניהן ובנ"ל שעי"ז אינם מרגישין בצער שלהם כנ"ל) עכ"ד הקדושים המתוקים מדבש יעש"ה ולע"ד יש לומר לפי דבריו באופן אחר עפי"מ שכתבנו לעיל במאמר זה אות א' דאם היינו מבקשים רק על צער השכינה הקדושה ועל ביאת משיח צדקינו לא

היינו סובלים החבלי משיח הנוראים ורק ברחמים וזה שאמר לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל היינו שלא יהיו רואים עליהם שום יסורים וצער משום שלא יהי' להם באמת מחמת שה' אלקיו עמו היינו שהם מחשבים רק בהצער של השכינה הקדושה ויבבית מלכא משיחא מיבבא ביניהון ע"כ בשכר זאת לא יהי' להם שום און ועמל היינו רק שנזכה לביאת משיח צדקינו ברחמים בלי חבלי משיח כנ"ל והבן.

וזוה יובן לנו מדרש פליאה בפ' צו שאלו תלמידים את רבי אימתי יבא משיח השיב להם זאת תורת העולה והוא פלא ונ"ל דהנה בסה"ק דגל מחנה אפרים פי' זאת תורת העולה וז"ל פי' השכינה הקדושה המכונה זאת כל העליות והתפילות שאתה מעלה לא תהי' רק בשביל "זאת" וצערינו לא נחשוב כלל יעש"ה ולפי"ד דאם מבקשים רק על צער השכינה ועל צערינו אין אנו דואגים כלל אז מעוררים ביאת משיח מובן שפיר התשובה זאת תורת העולה שתראה שכל התפילות יהי' רק בשביל זאת או נזכה לביאת משיח צדקינו כנ"ל וזה ג"כ כונת דברי חז"ל ב"ב דף י' ע"ב אמר ר' אבהו אמר משה לפני הקב"ה במה תרום קרן ישראל א"ל בכי תשא את ראש וצ"ב ולפי"ד הנ"ל א"ש דהנה בסה"ק דגל בפ' תשא הביא בשם אביו זקינ רמז ע"פ כי תשא את ראש וז"ל כבר נתבאר זה כמה פעמים כי צדיקיא אינון שלוחא דמטרנותא וכל מגמתם יהי' על השכינה הקדושה וכן אמר המגיד המנוח מוהר"ר דובער זצ"ל על המשנה אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד הראש היינו מכובד שבראש ר"ל על השכינה כביכול וזה י"ל שמרומז ג"כ הפסוק כי תשא אין תשא אלא תפלה כמ"ש ואל תשא בעדם רינה ותפלה והוא שאמר כשתשא

תפלה להשי"ת את ראש ראוי שיהי' עבור הראש היינו השכינה הקדושה כנ"ל עכדה"ק וזה הכוונה במה תרום קרן ישראל היינו להוציאם מעבדות לחירות לרום קרניהם א"ל בכי תשא את ראש שתראו שיתפללו רק על צער השכינה הקדושה ולא יחושו כלל על צערם אז נזכה להרמת קרן ישראל ולא יהי' בהם "נגף" בפקוד אותם בעת הפקידה שהוא הגאולה [כמ"ש פקוד יפקוד אתכם] שתהי' במהרה לא יהי' עי"ד יסורין כ"א בחסד וברחמים כנ"ל והבן.

ע"כ אחינו בי ישראל נחוס ונרחם על עצמינו. שלא נהי' סובלים עוד החבלי משיח המתגברים עלינו. ורק נצחק ונתפלל להשי"ת שישלח לנו משיח צדקינו. ואז בוודאי יחוס השי"ת עלינו. להקל מעלינו. היסורים הגדולים וימלא כל משאלות לבנו. להתרומם קרנינו. בביאת גואלינו. במהרה בימינו. ויראו עינינו וישמח לבינו. אמן וכיה"ר.

מאמר ו'

בענין שמירת שבת קודש והזהרה מחילול ח"ו
שזה גורם דחיית זמן הגאולה חלילה.

(א) במס' בבא בתרא דף י' ע"ב א"ר אבהו אמר משה לפני הקב"ה במה תרום קרן ישראל א"ל בכי תשא את ראש וצ"ב ונ"ל דהנה ידוע הוא מעלות שמירת שבת כהלכתו כי רבו שהרי אמרו רז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כאנוש מוחלין לו ועוד אמרו שאלמלי שמרו ישראל שני שבתות כהלכתו מיד היו נגאלים ואמרו עוד ששקולה שמירת שבת ככל התורה כולה וכ"כ בזה"ק פ' יתרו ובמדרש רבה פרשת ויקרא פרשה ג' אות. א' אמרו שאין ישראל נגאלין אלא בזכות שבת שנא' בשובה ונחת

תושעון ועיי' בסה"ק פלא יועץ אות שבת שכ' וז"ל ורציתי להעתיק דברי קודש מורי"א ז"ל בס' בכר לאדון ד' ק"מ מה שכתוב ע"ז וזה לשונו בקיצור ובתוספות נופך לפי דברי רז"ל הדבר מוכרח מאד לשמור השבת כדי שתהי' הגאולה במהרה בימינו ולא יתכן להעלות ארוכה ומרפא לנפשינו כי אם בשמירת השבת הגם שנשוב בתשובה הבל תלוי בשמירת שבת ובאמת כי רבו צערות מאין ספורות על ענין שמירת שבת כי הן בעון חוללנו זה כמה מאות שנים וע"כ אנחנו לא נשענו והנה תהלות לאל ית' רובא דרובא ישראל קדושים שומרי שבת קוראי עונג אמנם גדל הכאב על שתיים אשר הן בעוברנו כי יש מי שלא נזהר מלדבר דברי חול בשבת ורחמנא אמר ודבר דבר וסמך ל' אז תתענג על ה' כי אם תשמור הדבור אז תתענג על ה' ואת צמח דוד מהרה יצמח והמון העם לא ידעו ולא יבינו ולא יאמינו שהמדבר דברי חול בשבת חשוב חלול שבת והדבר מוכרע ממקומו שהרי כתיב וביום השביעי תשבות כי ששת ימים וכו' וביום השביעי שבת נמצא שציונו יוצרינו שנשבות כמו ששבת הוא והוא לא שבת אלא מדבור דכתיב בדבר ה' שמים נעשו והנה לומר דבר זה אעשה למחר כל שהוא דבר האסור לעשותו בשבת הוא אסור גמור אליבא דכ"ע ואף אם יקדים לומר כמנהג קצת בורים שאומרים דבר זה אעשה בלתי אמירת שבת לא יועיל ולא יציל מאסור והוא חוכא ואטלולא כי איך יאמר שהוא בלתי אמירת שבת שקר ענה הרי אומרו בשבת וכן יש מנהג בורים שנוגעים ממון ואומרים כסף וזהב אני נוגע ולא ממון וכהנה מנהגי רקים העם ההולכים בחשך אשר לא ראו אור תורה והנה גם שיש מי שמתיר לדבר ולספר ענינים שעברו רבו החולקים ואפי' מדבר הצריך לאדם כתבו התוס' שיש למעט ובדוחק התירו שאלת שלום בשבת והזה"ק מחמיר

הרבה בענין הדבר ועוד עון אמירה לגוי שהיא חטא בדבור ואפי' אם עושה הגוי בשביל ישראל בלי אמירה לגוי אסור ליהנות ובעוה"ר נעשה לאיזה אנשים כהתר ושתים נעשו שלשה פשעו בדבור תרי הא דאמרן דברי חול ואמירה לגוי ואל השלשה שלא לדבר דברי תורה ולהוציא היום הקדוש בדברים בטלים וטיולים ולא נתנו שבתות אלא לעסוק בתורה וידוע מה שפי' הקדמונים ע"פ כי אקח מועד אני משרי' אשפוט שמי שמאבד הזמן ואינו עוסק בתורה בשבתות ובמועדים ענוש יענש גם על ימי החול ואין לו מקום פטור באומרו שהי' טרוד על המחיה ועל הכלכלה שהרי שבתות ומועדים יוכיחו כי אין בפיהו נכונה וצריך לעסוק בשבת בתושב"כ ובתשב"ע"פ שהם רומזים לקב"ה ושבת יחוד קב"ה וגם בזכות התורה אנו נגאלין כי גאולה זו הוא בזכות משה רבינו ע"ה והוא תבע יקרא דאורייתא אלו הן ג' פשעי ישראל בענין חילול שבת בדבור ועל ארבעה מה שאינם שואלים ודורשין בהלכות שבת מפי ספרים או מפי סופרים המה כשלו ונפלו בהרבה אסורי שבת ומחללין שבת גם בלא דעת כגון באסורי שבת ואסורי מוקצה ואסור צידה ואסור ברירה ואסור ליבון ובן בענין חימום המאכל ובפרט בשמחות וגיל רבה המכשלה וצריכים מנהיגי הקהלות לעמוד בפרץ וכהנה רבות אשר מי שלא יבא לדרוש אלקי"ם גם כי יזקין לא ידע שיש אסור בדבר וכבר כתב בספר חסידים שכשם שאמרו שואלין ודורשין בה' פסח כך חיובא רמיא לדרוש ולתור לדעת הלכות שבת ולעבור עליהם לפחות פעם א' בשנה וחיובא רמיא על הדרשנים לדרוש לעם את חוקי האלקי"ם ואת תורותיו ולשומעי' ומקיימים ינעם ועליהם-תבא ברכת טוב וכתבו המקובלים שלא זו בלבד מחילול שבת צריך ליזהר בשבת אלא מכל דבר פשע וחטא בי אפי' העם הארץ

שבחטאו בחול אינו פוגם אלא בעשיה אבל בשבת שכל העולמות כלולים זה בזה הוא פוגם באצילות והן בעון עון הדיבור דברים אסורים שהוא חמור מאוד מצוי יותר בשבת מבחול שמתוך שהם פנויים עושים קרנות ובתי כנסיות של עמי הארץ אז נדברו איש אל רעהו כל מין דבור של אסור שומר נפשו ירחק מהם ולא יצא מפתח ביתו החוצה אלא להתחבר ליראי ה' וחושבי שמו העוסקים בתורה והשומר שבת ומתנהג בו בקדושת מחשבה ודבור דמעשה הוא מפתח גדול לקנות קדושה לימות החול ולהתגדל בהם בקדושת מחשבה ודבור ומעשה בנקל ואם ישתדל בימות החול להתנהל בקדושת מחשבה דבור ומעשה יהי' נקל לו וימצא עזר כנגדו לקנות תוספת קדושת שבת על נר"ן כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת וכמעשהו בשבת כך מעשהו בחול ולכן לו בכח יגבר איש לידבק בקונו ביום ש"ק ביראה ואהבה ושמחה רבה ודבקות נמרץ ולעסוק בתורה כפי כחו ולישמר ולהתרחק מכל דבר רע בתכלית הריחוק ובוזה ימצא כדי גאולתו והחי יתן אל לבו שהמחלל שבת בדבור או מעשה מלבד כי גדול עונו מאוד עוד בה שהוא מאריך הגלות ומונע גאולת ישראל ובנין בהמ"ק ונשא הצעי"ר עליו על הכל יביא אלקי"ם במשפט איברא דישראל קדושים אך אינם יודעים חומר האיסור וכשומעם איש לרעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק אולי נזכה לשמור שבתות ה' כהלכתן מלאים תורה ומצות ובא לציון גואל במהרה בימינו אמן כיה"ר עכ"ל.

(ב) ובמדרש רבה אמר הקב"ה לאברהם אבינו אם מקבלים בניך את השבת נכנסים לארץ ואם לאו אין נכנסין וביאור דברי המדרש עיי' בסה"ק בני יששכר (מאמרי השבתות מעלות וסגולות שבת מאמר ט' אות ו') וז"ל שייכות שב"ת אל א"י דהנה כתיב ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם

אותם ופירש"י [מיסודי רו"ל] משל לבן מלך שהאבילהו דבר מאוס שאינו עומד במעיו אלא מקיאו כך א"י אינה מקיימת עוברי עבירה עכ"ל והנה אדם אין צדיק בארץ וא"כ איך אפשר לקבל ירושת הארץ הלא א"א לאדם קרוץ מחומר לצאת י"ח נגד הצור תם ב"ה אבל התשוב"ה מהני בכל זמן ועידן ואפי' אם יארע לאדם ח"ו איזה חטא ועון הנה התשובה מהני וזהו ה' מז בתורה וירשתה וישב"ת בה היינו בא"י בשתירש אותה וישב"ת בה תראה שתהי' רגיל בתשובה תמיד והנה אמרו בספרי שהתשובה לא מהני רק לישראל לא לאה"ע וכו' בו הקדמונים טעם בזה להיות איפסק הילכתא מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול וא"כ לא מהני תשוב"ה ע"פ דיני התורה אבל ישראל נקראים בנים אתם לה' אלקיכם והוא למו אב ואב שמחל ע"כ כבודו מחל ע"כ מהני תשובה לישראל והעדות לישראל שנקראים בנים הוא השבת דהנה קי"ל גוי ששבת חייב מיתה וכתבו הטעם להיות השי"ת קידש את השבת מבראשית ובו שבת הוא ית"ש מכל מלאכתו וא"כ נקרא שבת שרביטו של מלך ואסור להשתמש בשרביטו של מלך והמשתמש חייב מיתה ע"כ גוי ששבת חייב מיתה משא"כ ישראל ניתן להם השבת לאות ולעדות שהם בנים ויכולין שפיר להשתמש בשרביט אביהם וזה הוא מה שיש לפרש בפסוקי התורה ושמרו בנ"י את השבת וכו' ביני ובין בנ"י אות היא לעולם [היינו לכל באי עולם אוה"ע יהי' לכם לאות ולעדות] בפניהם שלא יקראו תגר באומרם שיש ח"ו איזה עיוות הדין או איזה משוא פנים אשר להם לא מהני תשובה ולישראל מהני ויהי' שבת לאות ולעדות כי ששת ימים עשה ד' וכו' וביום השביעי שבת וינפש [א"כ השבת הוא שרביטו ש"מ ואיך ישתמשו בו ישראל אלא ע"כ מוכח שהם בנים ושפיר יכירו וידעו כל באי עולם שאין כאן

עיוות הדין ומהני להו לישראל דוקא תשובה ולא לאוה"ע].
 ובוזה יובן לנו מה ששמעתי מדברי כבוד אדו"מ הרב הקדוש
 מו"ה יעקב יצחק מלובלין זצוק"ל שפי' הפסוק נחנו פשענו
 ומרינו אתה לא סלחת נחנו היינו יום המנוח שלנו פשענו
 ומרינו שלא שמרנו את יום המנוח ע"כ אתה לא סלחת ע"כ
 דברי קדשו ונחמד ונעים הדבר ע"פ דברינו הנ"ל דכיון
 דהא דאין מקבלין את האוה"ע בתשובה ולישראל מקבלין
 הוא מטעם שנקראים בנים והעדות לזה הוא השבת וכיון שלא
 שמרו את השבת אין כאן עדות וא"כ יאמרו אוה"ע אשר ח"ו
 יש עיוות הדין ומשא פנים ע"כ אתה לא סלחת ומעתה מובן
 קבלת רבותינו ז"ל במדרשים שאמר הקב"ה לאברהם אם
 מקבלין בניך את השבת נכנסין לא"י דהנה הגם שא"י אינה
 יכולה ליסבול החוטאים ואדם אין צדיק בארץ וכו' אעפ"כ
 כיון שמקבלין את השבת הנה הוא עדות שהם בנים ומהני
 להם תשובה בכ"ז ועידן משא"כ אם אינם מקבלין ח"ו את
 השבת כניסת הארץ למה להו הלא אם ח"ו יחטאו תקיא
 הארץ אותם ע"כ שב"ת אותיות תש"ב דהא בדא תליא עכ"ד
 הקדושים המתיקים (ובחידושי עה"ת הארכתי בדבריו הרבה
 ואכמ"ל).

(ג) ע"כ בעו"ה כיון שאין אנו משמרים את השבת קודש
 כהלכתו לא רק בדיבור רק אף במעשה ע"כ
 הצרות גדולות כ"כ כיון שנחנו פשענו ע"כ לא סלחת וע"כ
 אנו רואים כעת בעו"ה שהסט"א מתגבר כ"כ שכל הצרות
 מתחילים בשבת קודש כי כיון שהסט"א יודע שעל ידי השבת
 ישראל נגאלים דאז ואת רוח הטומאה יעבור מן הארץ ע"כ
 עושה הסט"א כל התפעלות להתטיאנו בחילול שב"ק ובודאי
 שמי שהוא ח"ו אונס גמור מחמת דינא דמלכותא בודאי דפטור
 אבל בעו"ה יש שאנוסים קרוב למזידים אף בעת שאינם

מוכרחים ומבקשים להם היתרים שהם אנוסים עד שנעשה להם כהיתר גמור וגם הרבה מבעלי בתים שהי' נראים עד כעת ליראים וכעת שנעשו עשירים גדולים עושין מקח וממכר בשבת קודש בדיבור ובמעשה ולא די להם המאה אלפים או השני מאות אלפים רק צריכים לחמשה ועשרה מאות אלפים ומבקשים להם היתרים שכעת הוא עת מלחמה ונעשו קמצנים שגהרנים על זחות משה פרוטה ואינם מהנים לת"ח שיושבים בצער ובדוחק בחסרון לחם שגם זאת הוא מבחי' שומרי שבת כי ת"ח הוא בבחי' שבת כנודע ע"כ גם בי אזעק ואשוע שתם תפלותינו ותעניתינו כי השבת קודש עדיף מאלף תעניות כמ"ש בע"ש [מובא במנחת שבת על הקצש"ע סי' ע"ב ס"ק כ"ג] בשם ילקוט ראובני בשם המד' תנחומא וז"ל כבוד שבת עדיף מאלף תעניות עכ"ל ע"כ אף שאנו מתענים ועושים תשובה ומורידים כנחל דמעה אין מקבלים תשובותינו כי כיון שנחננו פשענו ומרינו אתה לא סלחת לא מהני התשובה ואין ישראל גגאלים אלא בזכות שב"ק כמבואר במד' כנ"ל וגם גאולת מצרים כתב במד' שהי' רק בזכות ששמרו את השבת וע"כ לדעתי דזה כוונת המד' הבה נתחכמה לו לבטל מהם את השבת כדי שאז לא יהי' מהני צעקתם ותשובתם לה' ולא יגאלו אבל ישראל קדושים הם ועמדו בנסיון וע"כ זכו באמת לצאת קודם זמנם והסבר הדבר הוא כי ישראל קדושים והקדש מפקיע מידי שעבוד אבל ידוע שרק עי"ד שמירת שבת קודש נקראים בנ"י קדושים כמו שנאמר לדעת כי אני ה' מקדישכם ע"ב אם שומרים השבת כהלכתו דאז דינם כהקדש והקדש מוציא מידי שעבוד וזה לדעתי הכוונה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות היינו כי כמו שיציאת מצרים הי' רק בזכות ששמרו את השבת כן גם גאולה עתידה במהרה יהי' רק בזכות שבת וכמ"ש באמת המדרש בפ' ויקרא

משמיע ישועה

הנ"ל דרך בזכות שבת יגאלו דכתיב בשובה ונחת תושעון והיינו בשובה ע"י תשובה ונחת עי"ד שב"ק דאז מהני התשובה עי"ד"ז תושעון. ועיי' בסה"ק אמת ליעקב בפ' נשא שפי' נשא את ראש בני גרשון וז"ל עפמ"ש אלו שמרו ישראל ב' שבתות מיד היו נגאלים וז"ש נשא את ראש שעם ש"ק ראש שהוא סוף מעשה במחשבה תחלה תוכל לישא בני גרשון את בניי הנגרשים מארצם עכ"ל ויש להוסיף כי נשא" את" ראש" הס"ת את שבתות תשמורו גם שבת אם תשמורו כנ"ל והבן.

וזו הכוונה במה תרום קרן ישראל להוציאם מעבדות לחירות משעבוד לגאולה א"ל הקב"ה בכי תשא את "ראש" שתראו שהש"ק יהי' לו התנשאות ולא שיהי' משפילים הש"ק לחללו ח"ו וע"כ תשא" את" ראש" הס"ת שבת אם תשמורו או את שבתותי תשמורו דאז נזכה להרמת קרן ישראל וקרן התורה בגאולה שלימה ברחמים.

וזו הכוונה לדעתי בהזמר כל מקדש שביעי כראוי לו כל שומר שבת כדת מחללו שכרו הרבה מאוד על פי פעלו איש על מחנהו ואיש על דגלו וצ"ב גם כיון שאמר ששכרו הרבה מאד איך אמר שוב על פי פעלו ולפי"ז ה"פ כל מקדש שביעי כראוי לו [כהלכתו] כל שומר שבת כדת מחללו אז שכרו הרבה מאוד ומה השכר על פי (היינו עי"ד הש"ק) פעלו [יכול לפעול] איש על מחנהו ואיש על דגלו שנוכה לגאולה שלימה לעלות לציון ברינה להיות חונים כל א' לדגליהם. וזה הכוונה אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו ממצרים וצריך ביאור למה צריך לכתוב אשר יצאו ממצרים וכי לא ידעו. שישאל יצאו ממצרים ולפי"ד הנ"ל אתא שפיר דהנה בסה"ק רביד הזהב עה"ת בפ' פקודי כתב כי אלה רומז על שבת קודש כי ר"ת אלה "אות

הוא "לעולם או לעשות את השבת וז"ש אלה עי"ד שב"ק הנקראת אלה מסעי יסעו בני ישראל מגלות [וכמ"ש גם בנועם מגדים לדרכו שם יעש"ה] כי אין ישראל בגלים אלא בזכות שבת וראי אשר יצאו ממצרים קודם זמנם הי' ג"כ מטעם זה ע"ב אם נשמור השב"ק הנקראת אלה אז נזכה שניסע במהרה מהגלות המר הזה כימי צאתנו מארץ מצרים אראנו נפלאות. ברוב ישועות וא"ש היטב והבן. ובוז מובן המסורה בפ' מטות לא יחל דברו יחל ישראל אל ה' (תהלים ק"ל) עפי"ש בסה"ק רביד הזהב הנ"ל בפ' מטות דלשון יחל מורה על ש"ק דגדר הוא בבינה וש"ק הוא עולם הבינה וזהו לא יחל דברו ור"ל לא תחלל שבת הנקרא דבר עיש"ה ויש להוסיף דזה כוונת רש"י ז"ל לא יעשה דבריו חולין היינו שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול והמדבר דברי חול בזה מחלל הש"ק ח"ו והבן ומובן שפיר המסורה דאם לא יחללו הש"ק אפי' כדיבור של חול אז יחל ישראל אל ה' כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות שיפדה אותנו מהגלות כנ"ל וא"ש מאוד והבן.

השי"ת ירחם עלינו וישם בלבינו אהבתו ויראתו ולשמור השב"ק כהלכתו. ויקבל תשובותינו. להתרומם קרנינו. ונזכה לשמוע במהרה קול שופר של משיח צדקינו. במהרה בימינו. אמן וכיה"ר.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

ברכת תודה
לידידנו היקרים האברכים החשובים
ר' יעקב יצחק כ"ץ נ"י
ר' שלמה געלב נ"י
על עזרתם בהדפסת הספר

לעילו נשמת

מו"ה נפתלי מאיר בן מו"ה פנחס ז"ל

נלב"ע י"ב מר חשון ה' תנש"א

ת.נ.צ.ב.ה.